

Pochad slunce iasno w kraini ibi protahana ciecie
w hore Pocinasie kapitule sedmezacietmatrz
ieciech knih ouicestuie nad Vlaslauem
Neklan kaze wstati kuoinie kaze kniezeci
mi slowi proti Vlaslauu wstachu woie
wstachu kwoinie wstachu na kniezecie
slova proti Vlaslauu hole dbasiesie Vlaslau kniez
vicestwiem nad Neklanem nad slauiem kniezem
pustase mecio hcu wkraini Neklanui i hlasase
nad hrabimi meci suoich voinow po...nienene
Hanu Ubi Cstmirzie nedi mestwi hadlime
ny pozina naduci Vlaslau wstacmir uvz rado
uase radostie swie swoi satczrn duazubu isn
iele sice imlat inepuskaiu hclem pod ewsiedrua
wlozi eobieta bohom Buino zuola Cstmir na
uoie w storzie uoie w rzadi idu i tazech upd
slunce zahe i tazech u pzuezdem i po slunci tamo
k prachrbu a ta sie naledum podiednach i podie
dnuach stenanie zalostnich hlasow kto sezzie
diedini sto rozplaka nase hlasi kto Vlaslau
posledniebudiie° wstno pomstu i pa hubu uoimoi
nan nesu otuecechu u uoie u odie Cstmiru kr
uoi kruuoi stkredio tech uale stada i sdiele horzie
w diedinach ohnie imecie w siecie plz nobie
se potrzie ie° zloba kruta i zaie uoieuodumu
i zaz lisie Cstmir na kruuoi zsiuo kuprsu zloba sie
mu rozewrzie powsiech prudech voini wece
ziucia zahe rozpalimi kutost w siu pohowse
zemdleniem udo Stoca hori v puo. oia hori
wleuo nauich wrcholi nawisokei zira iasne
slunecsko horaim zdie otsud hommi tamo sud
tihu uoie bitiu wsobie nesie aitamo k hra
du hradu naskale tamo khie kruuoi utezi Voi

RUKOPIS
KRALODWORSKÝ,

A GINÉ
WÝTEČNĚGŠJ NÁRODNJ
ZPĚWOPRAWNÉ BÁSNĚ
WĚRNĚ W PŮWODNJM STARÉM GAZYKU, TÉŽ
W OBNOWENÉM PRO SNADNĚGŠJ WYROZUMĚNJ, S PŘIPOGENJM UKÁZEK POLSKÉHO A
KRAINSKÉHO PŘELOŽENJ.

WYDÁN OD

WÁCLAWA HANKY,

RYTJŘE ŘÁDU SW. WLAD. BIBLIOTHEKÁŘE
NÁRODNJHO MUSEUM.

W PRAZE.
NÁKLADEM WYDAWATELOWÝM.
1835.

PŘIPOMENUTJ.

Gako Řekowé, Plawci Argonštj, Hrdiny před Trojau, a sedmero Reků na bogištjch Thebánských, —gako tito swého Homéra, Aischyla a Orfea nalezli; tak zpjwali naši Lumjrowé a Zábogowé slawné činy starobylých hrdin, wálky knjžat, krwawé půtky zemanů, slasti a strasti lásky a giná podobná dobrodružstwj; toho nám poskytuge důkaz tento wýborný zlomek lyricko-epipických nerymowaných národnjch zpěwůw, o nichž práwem Dobrowský we swé historii českého gazyka prawj, že Wšecko přewyšugj, co se posud starých básnj našlo.

Bylo to dne 16. zářj 1817, co sem poklad ten w Králowé Dwoře we sklepě w kostelnj wěži, přebjrage se w žižkowských střelách, našel. Na prwnj pohled zdály se to býti latinské modlitby, ale gaká radost hnula srdcem mým, spatře že to česky, a gak zrostala radost ta, když sem čjm dále tjm wjce wýbornosti a přjgemnosti nachá-

zel! Přebúdiž bohu žel! že toho gen dwanáct malých ljstkůw a dwa uzaučké praužky ostalo. Gest to na pergameně drobňaunkau literau, gako zde přiložený snjmek, psáno, a podlé liter saudj Pan Dobrowský, že to bylo mezi 1290 a 1310 přepisowáno, skládáno, zwlášť některých kusů, mnohem dřjwe. Tjm wjce gest k politowánj nenahraditelná ztráta ostatnj částky, kteráž této zachráněné ani přirownána býti nemůže; neboť celé sebránj záleželo neyméně ze třj knih, gakož widjme z nadpisů pozůstalých kapitol třetj knihy. Co w sobě prwnj a druhá kniha zawjrala, nesnadno gest se domeyšleti, protože žádných zdánj nezůstalo: neyspjše delšj hrdinské zpěwy. Kdyby každá z těch 25 chyběgjcjch kapitol gen dwě básně byla obsahowala, tedy se giž gen z třetj knihy 50 básnj ztratilo!

Kdo nám nynj powj gména skladatelů? Kdo toho, který ge s takowau chutj w gedno sebral? Nezpjwaliť toliko mužj obecnj, mnohý statečný rytjř básnil swau pjseň, an meč a přilbice w kautě spočjwali. Zdaž sám král Wáclaw, otec Otokarůw († 1253.) nezpjwal?

česky? — a snad některé geho pjsně Němci sobě přeložili, gemu se tjm zachowati chtjce. Zdaž nešťastný Záwiše, Wjtkowic, léto 1290 sťat[1]) zdaž on u wězenj některau částku těchto zpěwů nesložil? aneb snad sebránj toto sám nepořádal? Newidělli Hagek a snad i Balbjn rukopisy geho [2])? — Pročby Čech německy zpjwal? — Zpjwalť Lumjr ještě dřjwe, a slowy i pěnjm pohýbal Wyšehrad i wše wlasti! Mámeť: „Ha ty naše slunce!" mámeť i pjseň Wogtěchowu. [3])

Těmito zpěwci a gich pjsněmi pučelo se sjmě krásných wědomostj: nekonalau wnadu, neynewinněgšj radost, neywznešeněgšj rozkoš wléwali w žiwot národu. Mnohý zwuk nám na wěky zašel, mnohé pjsně snad geště w puchu tmawých a zasutých sklepů práchniwěgj, neboť málo co wzteku přepiaté horliwosti ušlo.

---

1) Tu mnoho rozličných pjsnj složil, neb byl muž dosti učený, a wýborný zpiewák. *Kronyka Hagkowa List* 261. *str. obr.*

2) Ubi multas, lepidasque in fortunae suae solatium cantiunculas, quas manuscriptis vetustissimis in codicibus saepius inveni, composuit. *Epit. histor. pag.* 296.

3) Starob.Skl. ad. djl I. str 200. a III. 250.

Wzácná cena uchráněné této částky nalezla wšudy sprawedliwau uznalost. Meinertowo swědectwj, kterýžto, sám obdařen gsa duchem básnickým, we swé „Fylgie" pjsně okolj Kuhländchen nazwaného — u Bartošowa w Morawě — sebral, w děgepisné zpráwě wydánj 1829 se uwodj. Též Dambek, Meinertůw nástupce w učitelstwj krasowědy na wysokých školách pražských, wraucně a srdečně o tom promluwil w Hesperu 1819. Wšak i cizince gala wzácná tato wnada, wznešený duch, genžto w pjsnjch těchto wane. Göthe německých básnjkůw Nestor, wraucně častokráte chwálu gich pronesl; a statný zpěwec, přjtel weškera starowěkého básněnj, Baron de la Motte Fouqué, gak nálezce tak překladatele těch zpěwů do němčiny, (Prof. Wácl. Swobodu, kterýž také děgepisnau zpráwu k wydánj 1829 učinil) wěncem básnj, nám oběma obětowaným, poctil, začež mu zde neywřelegšj djky wzdáwáme. Rusům wysoce učený přjtel uměn a wěd, Präsident cjs. rus. Akademie, Geho Wznešenost Admiral Šiškow tyto zpěwy gazykozpřjzněných Čechůw sám přewedl

Pro Rusjny přeložil ge Markian Ruslan Szaszkiewicz, pro Poláky Siemieński a Kucharski, a pro Krainy M. Kastelic. Ano i hrdá Britannie obdiwuge nynj spanilost básnj těchto, an ge John Bowring w gazyku tohoto blahohrdého národu nynj pěge.

Též náš wýborný Tomášek, kterýžto mnohé nowěgšj české pjsně tak umně a wěrně w zwuky wšemluwy, w hudbu byl uwedl, zpjwal poslednjch šest pjsnj w duchu národu a starowěkosti. Stwůra ta, mezi přemnohými wýbornými tohoto mistra, náležj k neywýborněgšjm, neywýrazněgšjm.

Nalezený rukopis položen gest (w Pr. u Boh. Háze a Joz. Krausa 1819 w 12. w prwnjm wydánj) pjsmě od pjsmene, gak na pergameně stogj, gediné werše pro pohodlnost čtenářůw w řádky rozděleny gsau, kdežto w půwodu gako prosa wšecko w hromadě psáno. Ale ani rozdělenj to wšech obtjžnostj neodstranilo, ani omluwa, že obnowené moge wyloženj nedosáhlo a dosáhnauti nemůže důkladnosti a krásy půwodnjho čtenj, neprospěla i nerozhorlila čtenáře, neboť wětšj djl wždy gen wyloženjm spo-

staršj přepis „Jelena“; patřj tedy téměř k našemu rukopisu. Tatéž německy položena we zbjrce milostných pjsnj we čtrnáctém stoletj w Turichu Ruedigrem Manessem založené, a tam králi onomu se přiwlastňuge se dwěma giným a. České pjsně gen zlomek zachowán, wšak důležitý owšem, an dle stářj přepisu patrno, že nikoli Wáclaw II., nýbrž toho gména Prwnj gi zpjwal.

K wyrozuměnj starého gazyka, nechtjce zde čtenáře grammatickými prawidly obtěžowati, odsjláme a radjme pilné čjtánj „Mluwnice českého gazyka podlé Dobrowského w Praze u Boh. Háze 1822" (22 archů silná za 12 kr. stř.), kdežto se při každé přjležitosti o zastaralostech gazyka přjkladowé přiwodj, a o prawidlech twořenj a skloňowánj zwlášť w §§. 45, 92, 94, 108 111, 127, 134, a 135 se gedná a wyučuge.

OBGASNĚNJ NEPOWĚDOMÝCH SLOW.

a, *mjsto* ale, než.
ande, tam.
batia, otec, staršj bratr,
biesniti, zlým duchem posedlým býti, wztěkati se.
bredo, brdo, wrch.
břetný, břitký, ostrý.
buiarost, bugná sjla.
chmúrati se, mračiti se
chod, taženj, Marsch.
chraber, srdnatý.
chwrastié, chrastj, njzké roštj.
chyžice, chalaupka.
dobrodružstwj, avanture, Abenteuer.
doniž, dokudž,
doždati, dočkati.
dráha, plac *lat.* meta.
dráha, stopa.
drbiti, museti.
drswi, dweře.
druže, družice, choť.
družný, přátelský.
dřezha, dračka.
dyrbiu, musjm.
ež, že.
hadlivě, potupně.
holedbati sie, wychlaubati se.
hrabiwý, laupežný.
hrot, bodec, kowánj.
iarý, silný:
iarobugný, silněbugný.
iarohlawý, silnohlawý.
iarota, prudká sjla.
iařiti sie, hněwati se.
ieseň, podzim.
iesut (w iesut) marně.
iesutno, marně.
iiskerný, upřjmný.
iun, ginoch.
kegde, kehdy, kdy.
knieni, manželka knjžete, kněžna, dcera.
kniez, knjže.
kot, kácenj.
krzno, plášť, chlamys.
křepce, silně.
ktviéti, kwésti.
lánié, štěkot psůw.
lepý, krásný, pěkný.
leský, lesnj.
lisí, liščj,
lubice, milenka.
luzný, wábný.
máchati, oháněti.
mestný, mstu dáwagjcj.
mlat, bogownj kladiwo.
mutný, smutný.
nalit, rychle.
nedozíramý, nedohledný.
nožny, pošwa.
nraw, mraw.
nyiu, nýti, schmachten.
obak, obako, wšak.
obiecati, slibowati.
obih, hognost.
ozírati, ohljžeti se.
oružié, zbraň.

Aita kniez wze prápor w mocnú ruku;
„Za mnú, za mnú chrabro na polany,
na polany, wrahy našich zemí!“ —
Hrnuše se za niém osm wládyk,
s wládykami třié sta pól sta voinów,
voinów přeudatných tamo, kdie bie
mnostvié polan rozvaleno ve snie.
Na wrše, kdie stachu, po krai lesa;
ai wšia Praha mlčié w iutřniém spaní,
wltava sie kúřié w raniéi páře,
Za Prahú sie promodruiá wrši,
za wrchy wzchod šedý proiasniuie.
S hory dolów! Ticho, wšetichúnko!
W tichéi Praze chytro pokrychu sie,
oružié wše krzny zahalichu,
Ide pastucha po šerém iutře,
hlása bránu otvořiti wzhóru.
Slyše stráž volánié pastušino,
otvoři mu bránu přes wltavu.
Wznide pastýř na most, hlasno trúbi;
wzkoči kniez na most, sedm wládyk za niém;
prokný cvála se wšiém se svým ludem.
Uderichu rány bubny hromné,
vyrazichu zvuky trúby hlučné.
Choruhvy tu sbory na most wraziá,
ves most otřásá sie pod iich davem.

Strach uderi u wše u polany;
ai, polené oružié chvátaiú,
ai wládyky sečné rány sekú!
Polené tu skáčiú siemotamo,
davem trčiú ku bránie přiékopy,
dále, dále před udatnú siečiú.
Ai vícestvié iesti bohem dáno!
Wstane iedno slunce po wšem nebi,
Wstane Jarmír nad wšiú zemiú opiet.
Roznosi sie radost po wšiéi Praze,
roznosi sie radost kolkol Prahy,
rozletnu sie radost po wšiéi zemi,
po wšiéi zemi ot radostnéi Prahy.

BENEŠ HERMANOW.

Ai ty slunce, ai slunéčko!
ty-li si žalostivo,
čemu ty swiétíš na ny,
na biédné ludi?
Kdie iest kniez, kdie lud náš branný?
k Otie daleko zaiel;
kto ny wrahóm vytrže,
sirá wlastice?
Dlúhým tahem niemci tahú,
a sú niemci sasíci,

ot zhřelských dřewních hor
w naše kraiiny.
Daite, nebožátka, daite
střiébro, zlato, zbožice,
paky vám vyžehaiú
dvory, chyžice!
A wšecko nám wyžehachu,
střiébro, zlato pobrachu,
hoviedce otehnachu;
dále k Troskám idú.
Netužte, kmetié, netužte!
iuž vám travička wstává,
tako dlúho stupaná
cuzím kopytem.
Víte vience z polských kvietów
svému vyprostiteliu!
Osenié sie zelená,
promiénié sie wše.
Ruče sie wše promieníše.
Aita Beneš Hermanów
tamo lud w hromadu zve
protiw sasíkóm.
Shlučechu sie kmetstí ludé
w lese pod hrubú skalú,
wšak za oružié imie cep
protivo wrahóm.

Beneš, Beneš w předu iede,
za niém ves lud dražlivý ;
„Pomstu, pomstu!“ — volá — „wšem
sasóm pleniucím !“
Aita hnievi uchvatichu
krutostiú obie stranie,
wzbúřichu sie w utrobách
rozezlených muž.
Rozohnichu zraky ieiú
protiw sobie strašivo,
wstanu kyie nad kyie,
kopie nad kopie.
Srazistie tu obie stranie,
iakžby les sie w les valil,
iak blesk hroma po nebi,
tako blesk mečew.
Wzezvučie skřiek hrózonosný,
poplaši ves zvieř leský,
wše nebeská letadla
až po třetí wrch.
Rozléha sie po úvalech
ot skalnatých hor
tu ráz kyiew, tu mečew
iak kot vetchých dřew.
Tako stasta obie stranie
protiw sobie bez hnutia

na zasazenú patú,
na pewnú lýtkú.
Obráti sie Beneš wzhóru,
kynu mečem na pravo,
tamo sie síla hrnu ;
kynu na levo,
I w levo búříše síla.
Ot zad na skalnatý lom,
iz loma wše kamenié
na niemce wrhú.
Ide pótka s chluma w rowniu ;
i by niemcem upieti,
i by niemcem prnúti —
i pobitié iim !

JAROSLAW.

Zviestuiu vám poviest veleslawnu,
o velikých pótkách, lutých boiech ;
nastoite i ves svói um zbieraite,
nastoite, i nadiwno vám sluchu !
Ve wlasti, kdie Olomúc vevodí,
iesti tamo hora nevysoká,
nevysoká, Hostainow iéi imie ;
máti božia divy tamo tvoří.

Dlúho wlasti naše w míře biechu,
dlúho obih mezi ludem ktveše,
ne ot wzchoda w zemiéch búřia wstáše,
wstáše dceře-dle taterska cháma,
iuž křestienstí ludé pro kamenié,
pro perly i pro zlato zabili.
Lepá Kublaiewna iako luna
uslyše, že wlasti na záchodie,
w sich-že wlastech luda mnoho žive.
Otpravi sie poznat nravów cuziéch.
Na nohy tu skoči iunów desiet
i dvie dievie ku próvodu ieié.
Nahrnuchu, čeho třeba bieše,
i wsedachu wsi na ručié konie,
i brachu sie kamo slunce spieie.
Iako zora po iutře sie sieie,
kehdy nad mrkavy šumy wznide;
tako sie dci kublaieva cháma
rozenu i stroinú krású sieše.
Obwlečena bie wšia w zlatohlavie,
hrdlo, niadra rozhalena imieše,
vienčena kameniém i perlami.
Dieviechu sie Niemci kráse také,
závidiechu bohatstvo iéi velim,
střežechu iéi púti, ieié drahu;
vypadnuchu na niu mezi dřevy,
zabichu iu, i pobrachu sbožié.

Když sie slyše Kublai chám taterský,
čie sie sta se dcerú ieho drahú;
sebra voie se wšech wlastí valných,
tieže s voï kamo slunce spieie.
Slyšechu to králi na záchodie,
ež chám spieie na ludné iich wlasti;
srotichu sie druhý ke druhému,
i sebrachu převelikú voisku,
i tažechu polem protiw iemu.
Na rowni sie valnéi položichu,
položichu i cháma zdie ždachu.
Kublai káže wšem svým čarodieiem,
hadačem, hviezdářem, kúzelníkóm
aby zviestovali uhodnúce,
kterakýby konec boi imiel wziéti.
Sebrachu sie nalit čarodieii,
hadači, hviezdáři, kúzelníci,
na dvie stranie kolo rostúpichu
i na dli tresť črnú položichu,
i iu na dvie pólie rozčepichu.
Prvéi pólie Kublai imie wzdiechu:
vteréi pólie králi imie wzdiechu,
vetchými slovesy nad sím wzpiechu.
Počechu trsti zpolu voievati,
i tresť Kublaieva svícezíše.
Wzradova sie mnostvié wšeho luda,

prokný teče ruče k koniem svoïm,
i do řad sie voie postavichu.
Křestiené ni svieti neimiechu,
a hnachu bez uma w řady pohan,
s takú pýchú, iakú sílu imiechu.
Tu sie prvý boi w hromadu srazi;
střely dščichu iako přiéval s mraków,
oščepów lom iako rachot hroma,
blsket mečew iako oheň búře.
Obie stranie iarobuinú silú
druha druzie postúpati brání.
Pohany iuž mnostvié křestian hnáše,
i iuž-by iim byli odoleli;
by nepřišli čarodieï wnovie
přinesúce ty trsti rozčepené.
Tateré sie vele zapolechu,
na křestiany luto vyrazichu,
tako krupo ie po sobie hnachu,
že ie iak zvieř plachý rozprnuchu.
Tu ščít leže, tu helmice draha,
tu kóň wleče w střemnech voievodu,
tu sien iesutno w tatary teče,
ande milosrdié pro bóh prosí,
Tako tateré sie [illegible]
wz-křestiany daň četnú położichu,
dvie králewstvie sobie podmanichu,

starý Kyiew i Novýhrad prostran. —
Wskoře roznosi sie hoře w zemiéch,
po wšech wlastech lud sbierati stanú;
postavichu čtyřie valné voie,
obnovichu wrastvié s tataríny.

Tateré sie hnuchu w pravú stranu,
iak mrak črný, kehdy ledem hrozí
posúti urody tučných polí :
tako by roi slyšán ot daleka.

Nalit Uhřié w setniny sie shlukú,
nalit oruženi s nimi střetnú,
a w iesut by chrabrost, udatenstvié,
w iesut wše iich drzostné wspiéránié.
Srazúce tateré středem w řady,
rozprnuchu wše iich voie četné,
poplenichu wše, če w zemi bieše.

Otstúpi nadieia wše křestiany,
i by hoře hořa wšeho viečšé.
Wzmodlichu sie bohu žalostivo,
by ie spásal sich tatar zlostivých :

,,Wstaň o Hospodine w hnievie svoiem,
sprosť ny wrahów, sprosť ny stihaiúciéch,
obkličiúce ny wnúž wlci owce.“

Prvý boi nám stracen, stracen wterý,
tateré sie w polscie rozložichu,

blíže blíž poplenichu wše wlasti,
dodrachu sie luto k Olomúcu.
Biéda wstane tužšia po kraïnách,
niče neby prosto před pohany.
Váleno deň, váleno deň wterý,
vícestvié sie nikamo nekloni.
Aita rozmnožié sie tatar mnostvié,
iak sie množié večernié tma w ieseň.
I u povodniu sich tatar lutých
kolebáše sie voi křestian středem,
usilno sie dráce k siemu chlúmku,
na nemž máti božia divy tvorí.
„Wzhóru bratři! wzhóru!" volá Wneslav,
uderi svým mečem na ščít střiébrn,
i choruhvu výš nad hlavú toči.
Wše sie wzmuži, wše w tatary wnoči,
srazichu sie w iednu sílu silnu,
vyražichu iako oheň z zemie,
tamo k chlúmku iz tatar přemnostvie.
Zpátečními kroky chlúmkem wzhóru;
na podchlumí w šíř sie rostúpichu,
k spodu súžichu sie w ostrú hranu,
w pravo w levo pokrychu sie ščíty,
wz-ramena wložichu bystrá kopié,
druzí prvým, tako druhým třietí.
Mraky střel tu s hory na tatary.

W tom temná noc posula wšiu zemiu,
rozvali sie k zemi i k oblakóm,
i zapřeti zraky zapolena
i křestian i tatar protiw sobie.
W hustie tmie křestiené náspy wrhú,
náspy zakopané kolkol wrcha.
Když na wzchodie iutro počínáše,
pozdviže sie wešken tábor wrahów,
tábor sien bie strašný kolkol chluma
až do nedozírama daleka.
Na ručiéch tu koniéch wnuž hemžechu
nosúce na kopiéch napíchané
hlavy křestian wzvýš k chámowu stanu.
Shlučié sie tu mnostvié w iednu sílu;
zamieřichu wšici w iednu stranu,
i mknuchu sie prudko wz-chlúmek wzhóru,
i wzúpichu skřiekem wšestrašivo,
ež se hory doli rozléhali.
Křestiené na náspech wšudy stachu:
máti božia dodáše iim chrabrost.
Napínachu ruče tuhy luky,
i máchachu silno ostré meče;
i by tatarovóm ustúpati.
I wziétři sie národ tatar lutých,
zamieši sie chám iich krutým hnievem.
W třié prúdy sie rostúpi ves tábor,

i hnachu třmi prúdy luto wz-chlúmek.
Křestiené skácechu dřeves dvadset,
wšech dvadeset, če iich tamo stáše,
přivalichu klády po krai násep.
Iuž iuž tateré sie w náspy hnachu,
skřiekem řvúce až do oblak strašno,
iuž sie iechu náspy rozkotati.
I svalichu s násep klády mocné;
sie smačkachu tatary iak črvy,
sdrtichu ie iešče dál na rowni.
I by boieváno dlúho kruto,
až noc temná konec boiem sdieše.
Pro bóh! ai, nastoite! slawný Wneslav,
slawný Wneslav sražem s násep šípem!
Krutý žel tu teskné srdce řváše,
trapná žížň utrobu kruto smahše;
sprahlým hrdlem lzali rosnú trávu.
Večer tich tu proide na noc chladnu,
noc sie promieníše w iutro šero,
i w táboře tatar kludno bieše.
Deň sie rozhořiéva na poledne,
křestiené padachu trapnú žižniú,
vypražená usta otviérachu,
piewše chrapavie k mateři božiéi,
k niéi svá umdlá zraky obracechu,
žalostivo rukama lomichu,
ot zemie do oblak teskno zřechu.

„Newzmožno nám déle žižniú tráti,
newzmožno pro žížň voievati;
komu zdravié, komu drah životek,
tomu w taterech milosti ždáti."
Tako řechu iedni, tako druzi:
„trapnieie shynúti žižniú meča;
w porobie nám bude vody dosti.
Za mnú, kto tak smyslé, -- vece Vestoň, --
„za mnú, za mnú, koho vy žižň trápí!"
Tu Wratislav iak tur iarý skoči,
Vestonia za silnie paži chvati,
dié: „Prorado, škwrno křestian wiečná!
W záhubu chceš wrci dobré ludi?
Ot boha na milost ždáti chvalno,
ne w porobie ot swieřepých tatar.
Nerod'te bratřie spieti w pahubu!
Přetrpiechom nailutieiéi vedro,
bóh ny silil w rozháralé póldne;
bóh nám sešle pomoc ufaiúcím.
Zastyd'te sie mužie takých řečí,
ač sie hrdinami zváti chcete.
Pohynem-li žižniú na siem chlúmce,
smrt sie bude bohem zamieřena;
wzdámy-li sie mečem našich wrahów,
sami wražbu nad sobú spáchámy.
Mrzkost iest poroba hospodinu,

hřiéch w porobu samochtiéc dáti šíiu.
Za mnú poďte mužié, kto tak smyslé,
za mnú před stolec mateře božiéi!“
Ide za niém mnostvié k kaple swietiei.
„Wstaň o Hospodine! w hnievie svoiém,
i povyš ny w kraiinách nad wrahy,
vyslyš hlasy k tobie volaiúce!
Okľučeni smy lutými wrahy,
vyprosť ny z osidl krutých tatar,
i dai swlaženié utrobám našim;
hlasonosnú obiet tobie wzdámy!
potři w zemiéch našich nepřiátely,
shlaď ie u viek, a vieky viekoma!“
Ai hle! na wznoienéin nebi mráček!
wzduiú vietři, zahučie hrom strašný,
chmúráše sie tučia po wšem nebi,
blsky rázráz! biiú w stany tatar:
hoiný přiéval pramen chlumský zživi.
Minu búřia. — Voie w řady hrnú,
ze wšech wlastí, ze wšech kraïn zemie
k Olomúcu choruhvy iich vieiú.
Tiežcí meči po bocech iim wisá,
plní túli na plecech iim řechcú,
iasní helmi iim na buiných hlavách,
i pod nimi ručí koni skáčiú.

Wzezwučiali hlasi rohów lesních,
uderili zvuky bubnów břeskných.
Nalit sražaievie stranie obie.
Podvihaie sie mhla ote pracha,
i by pótka kruta poslednieié.
Wznide chrest i drnket ostrých mečew,
wznide siket kalených střel strašný,
lom oščepów, rochet kopí bystrých;
i by klánié, i by porubánié,
i by lkánié, i by radowánié.
Krew sie valé iak bystřiny dščevy,
mrch tu ležéše iak w lese dřiévié.
Siemu hlava na dvé rozčepena,
siemu srubenie-stie ruce obie,
sien sie koti s oře přes druhého,
i sien zeřivý své wrahy mláti,
iak po skalách lutá búřia dreva,
siemu w srdce po iilce meč wtasi,
i siemu tatarín ucho střiéže.
Uh, by ryk, stenánié žalostivo!
křestiené počechu utiékáti,
tateré ie lutým davem hnáti.
Aita Jaroslaw iak orel letie!
twrdú ocel na mohúcech prsech,
pod ocelí chrabrost, udatenstvié,
pod helmiciú welebyster viehlas,

iarota mu z žhavú zrakú pláše.
Rozkacen hna, iako lew drážlivý,
když mu teplú krew sie udá zřiéti,
kehdy nastřelen za lowcem žene;
tako zluti sie w tatary trči.
Češié za niém iako krupobitié.
Wrazi kruto na Kublaiewica,
i by pótka owšem veleluta.
Srazista sie oba oščepoma,
zlomista ie oba welim praskem.
Jaroslav, ves ve krwi s ořem sbrocen,
mečem Kublaievica zachvati,
ot ramene šúrem kyčlu protče;
takož spade bezduch mezi mrchy.
Zarachoce nad niém túlec s lukem.
Uleče sie ves lud tatar lutých,
otmetáše dřewce sehodlúhé,
palowáše tu, kto téci може,
tamo otkad slunce iasno wstává.
I by prosta Hana tatar wrahów.

ČESTMJR A WLASLAW.

Neklan káže wstáti k voinie,
káže kniéžeciémi slovy,
protiv Wlaslavu.
Wstachu woie, wstachu k voinie,
wstachu na kniéžecié slova
protiv Wlaslavu.
Holedbáše sie Wlaslaw kniez
vícestviém nad Neklanem,
nad slavným kniezem.
Pustiáše meč i oheň
w kraiiny Neklaniny.
I hlásáše nad hrabivými
meči svoïch voïnów
pohanienié Neklanu.
„W boi Čmíře vedi mé sbory!
hadlivie ny pozývá
nadutý Wlaslaw."
I wsta Čmír, i wzradowa sie,
radostnie snie svói ščít črn
dvú zubú, i snie se ščítem
i mlat i nepronikavý helm.
Pode wše drva
wložie obieti bohóm.

Buino zvoláše Čmír na voie.
W skoře voie w řady idú,
i tažechu před sluncem záhé,
I tažechu přes ves deň i po slunci
tamo k pachrbu.
Aita sie vale dým po diedinach!
i po diedinách stenanié
žalostivých hlasów.
„Kto sežže diediny ?
I kto rozplaka vaše hlasy, kto ?
Wlaslaw ?
Poslednié budi ieho wrastvo!
Pomstu i pahubu
voï moï naň nesú.“
Otvecechu voievodie Čmíru :
„„Kruvoi, Kruvoi škaredý
otehnáše stáda
i sdieše w diedinách
hoře ohniem i mečem.
Wše, če plzno bieše,
potře ieho zloba krutá,
i zaie voievodu nám.““
I zazli sie Čmír na Kruvoi,
z širokú prsú
zloba sie mu rozewře
po wšech po údech.

„Woïni“ — vece — „ziutra záhé
rozpálímy krutost wšiu.
Pohowte zemdleným údóm.“
Stoiá hory w pravo,
stoiá hory w levo,
i na iich wrcholi na vysokéi,
zírá iasné slunéčko.
Horami zdie otsud,
horami tam otud
tahú voie, bitvu w sobie nesú.
„Ai tamo k hradu, hradu na skále,
tamo kdie Kruvoi viezí Woimíra
i ieho lepú dceř,
iuž zaie w hustie lese,
tamo pod šedú skalú,
i pohanie Neklan kniez.
Kruvoi Neklanu obiece viéru,
i podáše viernú ruku:
obak hlasem tiém, i rukú tú
uvádiéše biédu na lud.
Ai wzhóru k wyšnu hradu,
ai k hradu voï tecte!“
I zamiešichu sie voï,
i hrnuchu sie k hradu
po slovech udatna Čmíra
iako ledovití mraci.

Pokrychu sie přední ščít na ščít,
zadní zapiérachu sie na kopié
i w drva wpřiéč zasazena za drva.
I výš nad wršinú lesa
drnkachu meči iich u hrad,
biesnichu protiw mečem
z hrada tesaiuciém.
Řváše na hradie Kruvoi řvániém býka,
řváše chrabrost w svoie ludi,
i meč ieho padáše w Pražany,
iako drvo se skály a po horách
mnoho silných dubów:
tako ke hradu sie shlučie
Neklanových voinów.
Vele Čmír zzad uderiti na hrad,
wele spředa přeskočiti hradbu.
Aita drva vysokorostlá
w hustotie pod skálu
přiklonichu k pewnéi hradbie,
po drvech-by sie válely klády
nad hlavami voiem.
Ai pod nimi zpředa postavi sie silných,
muž k mužu sie týkachu druh druha
širokýma plecema.
Drva wložichu na rámie přiéč,
i w dolie spewnichu ie užemi,

i podstavichu sebe-dle dřewce.
I wzkočichu muži na sie drva,
rozložichu kopié po ramenú,
spiechu ie úžemi.
Wzkoči řád třetiéch na wteré,
čtwrtých na třetié,
i pátých až k wrchu ku hradovu:
skad hořechu meče,
skad šipiechu střely,
skad sie řiutichu búřiúcié klády.
Ai prúd Pražan urno přes zdi teče,
zachvati wšiu sílu w twrdie hradie.
„Wstup Voimíře, wstup s milú svú dcerú,
pokroč z vieže ven wz-rané blaho,
tamo na skálu, na skále uzřiéš
krváceti Kruvoi pod sekerú mestnú.“
Wznide Voimír w blahodieiné iutro,
wznide se svú dcerú lepotvornú,
i zřie krváceti wrah svói Kruvoi.
I posla Čmír kořist wratno ludem;
s kořistiú wrace sie lepá dieva.
I chtieše Voimír obiet wzdáti bohóm
w siem-že miéstie, w siem-že krocie slunce.
„Wzhóru, Voimíře,“ - vece mu Čstimír, -
naši kroci chvátaiú vícezit
nad Wlaslavem, prodli w službie bohóm,

bozi chtieiú stepati Wlaslava.
Kehdy slunce dokročí poledne,
iest nám dokročiti na sie miésto,
kdie vícestvié hlas voisk našich wzhlásá.
Vet ti zbranie wraha tvého, poidi!"
Wzradova sie Voimír vele-vele,
wzvola s skály hlasem w lese hlučným,
z mocna hrdla vola k bohóm tako,
i wztřasú sie drva šíra lesa :
„„„Neziařtę sie bozi svému sluze,
ež nepálí obiet w dnešníém slunci!"""" —
„Dlužna obiet bohóm, — vece Čestmír —
a nynie nám na wrahy pospieti.
Nynie wsedni ty na ručie konie,
proletni lesy ieleniém skokem.
Tamo w dúbravu, tam s cesty skála,
bohóm zmilená, na ieie wrchu
obietui bohóm, bohóm svým spasám
za vícestvié w zadech, za viecestvié w předie.
Neže sie poznaie, že slunce pokroči
na twrdosti nebes, stúpíš tamo na miésto;
a neže slunce postúpí vterým krokem,
i krokem třetiém
nad wršiny lesné, doidú voie tamo,
kdie obiet tvoie povieie w slúpech dýmu;
i pokoří sie wše voisky tudy idúce."

I wsiede Voimír na ručie konie,
proletie lesy ieleniém skokem.
tamo w dúbravu, na dráhu k skále;
na wršie skály zaniéti obiet
bohóm svým spašám
za vícestvié w zadech, za vícestvié w předie.
Iim obietova kravicu buinu,
srst červená po niéi sie lsknieše,
ialówku siu kúpi ot pastuchy
w úvale tam, u vysokéi trávie,
dada za niu kóň i s uzdú.
Plápoláše obiet i bližíše sie voi
k úvalu; iz úvala wzhóru w dúbravu.
Voï ozvučeni hlukem
idú po iednom oružié nesúce.
Prokný ida kol obieti bohóm slávu hlásáše,
i zacházeie zezvuče nemeškáše.
I kehdy docházeše posleda voiew;
wzkoči Voimír na svói ručí komoň,
tučné kýty i plece naloži
šesti iezdcem za voi.
Iideše voiska wšemi kroky slunce,
až pod polednié slunce.
Tamo na rowni očekáváše ie voiwný Wlaslav.
ot lesa k lesu stáše ieho síla,
síla stáše pietkrát viečšé Pražan.

Iako z mračen z niéi wznikáše ieket,
lánié psów přemnoha mnostvié.
„Trudno nám váleti s tiemi wrahy;
kyi palicu málokdy zadrží.“ —
Tako Voimír; načeže Čmír vece:
„Viehlasno to w súkromí mluviti,
viehlasno sie hotovati na wše.
Čemu čelo protiw skále wzpřiéci?
liška obludí tur iarohlavý.
Zdie ny vidieti Wlaslavu s hóry:
ruče dolów kolkol wrcha sieho,
by wzad byli kto u předie biechu,
opač chody tako dolem hory.“
I sie sdieše Voimír, i sdieše Čmír.
I hrnu sie voiska kolkol hory,
i hrnu sie voiska devietikrát.
Tako wrahóm wzmnožichu svá čísla,
tako wrahóm wzmnožichu iich strachy.
Rostúpichu sie po nižniém chwrastí,
by sie lsknula braň iich w zrace wrahóm.
I by leskem naplniema hora;
nalit vyrazi Čmír se zástupem, —
zástup sien bie čtyřie hluków četný. —
s niém ze stiénów lesniéch vyrazi Třas,
Třas osiede četné voie wrahóm,

Wzad, wzad strach i iim by ze wšia lesa;
rozprnú sie řadi semo tamo.
Voimír wnoči na nie chrabrú rukú,
i zastúpi úval na wzchod na pól,
w bok sie stavi protivo Wlaslavu.
Ai řičie les řvániém iz úvala,
iakby hory s horami válely,
i wše drva w sebe rozlámaly.
I vyskoči Wlaslav protiw Čmíru,
i vyrazi Čmír proti Wlaslavu,
w lutú sieč, ránu opiet ránu —
srazi Wlaslav dolów.
Wlaslav strašno po zemi sie koti,
i w bok, i w zad, wstáti nemožeše;
Morena iei sypáše w noc črnu.
Kypieše křew ze silna Wlaslava,
po zelené trawie w sirú zemiu teče.
Ai, a vyide duša z řwúcéi huby,
vyletie na drvo, a po drvech
siemo tamo, doniž mrtew nezžen.
Ulekú sie u Wlaslava súcí,
i upiechu wzhóru na stráň otsud
skryto před čmírovým videm,
před Čmírem Wlaslavoboicem.
Zewzni vícestvié k Neklanu,

radostnu uchu, i zrači sie kořist
Neklanovu radostnu oku.

LUDIŠE a LUBOR.

Znamenaite staří, mladí,
o pótkách i o siedání.
Bieše druhdy kniez Zalabský,
kniez slavný, bohatý, dobrý,
ten imieše dceř iedinu,
sobie i wšem milu vele.
Ta dci na diw slična bieše,
tiela urostlého krásnie,
líce imieše owšem biéle,
na lícech rumenci ktviechu;
oči iako nebe iasné,
i po ieiéi biéléi šíii
wlasi zlatostwúci vieiú
u prstencéch skadeřeni.
Ai druhdy kniez káže poslu,
by sie páni wšici snieli
na hrad, na hody veliké.
I kdaž bie deň ustavený,

sniechu sie sem wšici páni
z dalných zemí, z dalných wlastí
na hrad kniezu na sie hody.
Wzeznie hlahol trub i kotlów.
Páni ku kniezu sie hrnú,
poklonichu sie tu kniezu,
i knieni, i lepéi dceři.
Za předlúhé stoly sedú
prokný rozenié-dle svého.
Nosichu iedenié divá,
i nosichu pitié medná:
i by hodovánié hlučné,
i by hodovánié slavné.
Rostúpi sie síla v údech,
rostúpi sie bodrost w myslech.
W ta doby kniez vece pánóm:
„Mužie, nebudi vás taino,
s kakých přiéčin ste sie snieli.
Statní mužié, iáz chcu zviesti,
kací z vás mi naiplznieї.
W míře válku múdro ždáti;
vezdy nám súsiedé niemci.“
Dié kniez, přetrže sie ticho.
Ot stolów tu wztachu páni,
poklonichu sie tu kniezu,
i knieni, i lepéi dceři.

Kotly, trúby slyšeti znova;
wše sie ku siedániu stroii.
Tu před hradem w šíré lúce
wzvýši na pawlači krásné
sedieše kniez s starostami,
sedie knieni s zemankami,
i Ludiše s dievicemi.
I káže kniez zemanóm svým:
„Kto chtié prví na siedánié,
ty iáz kniez sám ustanowiu.“
I káže kniez na Střeborą:
Střebor Ludislava zývá.
Wsedasta oba na konie,
wzesta dřewce ostrú hrotú,
prudko protiw sobie hnasta,
dlúho spolu zápasista,
ež dřewce oba zlámasta.
I tak uondana biesta,
oba z dráhy wystúpista.
Zewznie hlahol trub i kotlów.
I káže kniez zemanóm svým:
„Kto chtié vteří na siedánié,
aby knieni stanovila.“ —
Knieni na Srpoše káže;
Srpoš Spitibora zývá.
Wsedasta oba na konie,

wzesta dřewce ostrú hrotú.
I hna Srpoš w Spitibora,
vysadi iei z twrda siedla,
sám sie s konie ruče wrže.
Oba dobysta tu meči,
ráz po ráze w črná ščíty,
iiskry wzprchú z črnú ščítú.
Spitibor Srpoše seče,
Srpoš w chladnú zemiu pade;
i oba sta unavena,
oba z dráhy wystúpista.
Zewznie hlahol trub i kotlów.
I káže kniez zemanóm svým:
„Kto chtié třetí na siedánié,
by Ludiše stanovila.“
Kniežna na Lubora káže;
Lubor Bolemíra zývá.
Wsedasta oba na konie,
wzesta dřewce ostrú hrotú,
ruče w ohradu sie hnasta,
protiw sobie zamieřista,
srazista sie oščepoma.
Bolemír sie s konie koti,
ščít mu daleko zaletie,
otnesú iei chlapi z dráhy.

Zewznie hlahol trub i kotlów.
Lubor na Ruboše zývá,
Ruboš ruče na kóň wzkoči,
prudko na Lubora žene,
Lubor kopié mečem přetie,
křepce whelm mu wrazi ránu;
Ruboš vazem s konie spade.
otnesú iei chlapi z dráhy.
Wzezni hlahol trub i kotlow.
Lubor na zemany zývá:
„Kto sie chtieiú se mnú bíti;
tiem w ohradu siemo ieti.“
I by hovor mezi pány;
Lubor na ohradie ždáše.
Vytče Zdeslav dlúhé dřewce,
i na dřewci tuří hlava,
wzkoči na oř iarobuiný,
hrdivými slovy vece:
„Pradied mói zbi diva tura,
otčík zahna ńiemcew sbory;
skusí Lubor chrabrost moiu.“
I tu protiw sobie hnasta,
hlavama w sebe wrazista,
ai oba s koniú spadesta.
Ruče zdie meče dobysta,
opiešalá zápasista.

Křepce mečema máchasta,
kol sie rozléhachu rázi.
Lubor sie k niemu přiboči,
mečem kruto w helm mu seče,
helm sie rozkoči w dwa kusy,
mečem w meč uderi ránu,
i meč wzletie za ohradu;
Zdeslav sie na zemiu wrže.
Zewznie hlahol trub i kotlów.
Okluči Lubora panstvo,
i vede iei přede knieze,
před knieni i před Ludišu.
Ludiše mu vienec stavi,
vienec z dubového listié.
Zewznie hlahol trub i kotlów.

ZÁBOJ, SLAWOJ, LUDIEK.

S črna lesa wystupuie skála,
na skálu vystúpi silný Záboj,
obzíra kraiiny na wše strany;
zamúti sie ot kraiin ote wšech,
i zastena pláčem holubiným.
Sedie dlúho, i dlúho sie mútie,

i wzchopi sie wzhóru iako ielen,
dolów lesem, lesem dlúhopustým,
bystro spiecháše ot muže k mužu,
ot silna k silnu po wšickéi wlasti.
Krátká slova ke wšem skryto rieče,
pokloni sie bohóm, otsud k druhu spiecha.
I minu deň prvý i minu deň vterý,
i kdaž za třetiém luna w noci bieše,
sniechu sie mužié siemo w les črn,
k nim zdie Záboi otvede ie w úval,
w ponižený úval hlubokého lesa.
Stúpi Záboi nainižeie dolów,
wze varito zvučno:
„Mužié bratrských srdec
I iiskrených zraków!
wám pieiu nainíží zdola pieseň.
Ide z srdce mého, z srdce nainižeie
pohrúžena w hoři.
„Otčík zaide k otcem,
ostavi w diedinie diétky svoie,
i svoie lubice. I neřeče nikomu:
„„Batio ty mluvi k niem oteckými slovy.““
„I priide cuzí usilno w diedinu,
i cuzími slovy zapovída,
I kak sie zdie w cuzéi wlasti
ot iutra po večer, tako bieše zdiéti

diétkám i ženám.
I iedinu družu nám imiéti
po púti wšéi z Vesny po Moranu.“
„I vyhánie z háiew wše krahuie ;
i kací bozi w cuzéi wlasti,
takým sie klanieti zdie i im obiecati obiet.
Nesmiechu se bíti w čelo před bohy,
ni w súmrky iim dáwati iésti,
kamo otčík dáváše krmie bohóm,
kamo k niem hlásat chodíváše,
posiekachu wše drva
i rozhrušichu wše bohy.“
„„Ai ty Záboiu pieieš srdce k srdcu,
piesnu z středa hoře iako Lumír,
ký slovy i pieniém bieše pohýbal
Vyšehrad i wše wlasti;
tako ty mie i wšiu bratř.
Piewce dobra miluiú bozi.
Piei, tobie ot nich dáno
w srdce protiw wrahóm.““
Zře Záboi na Slavoieva
zapolena zraky,
i pieniém dále srdce iímáše:
„Dva syny, ieiúže hlasy
přecházesta w muska,
vycházevasta w les ;

tamo mečiem i mlatem,
i osčepem učista paži.
Tamo pokrysta i wracesta sie rozkošem.
I kehdy dorostla biesta paže
i ieiú umy protivo wrahóm,
i dorostachu druzí bratřiéci;
aita wšici vyrazichu wz-wrahy,
i by krutost iich búřiúce nebe,
i w diediny wrátíše sie bywše blahost.“ —
Ai skočichu wšici w dól k Záboiu,
i tiščechu iei w přesilna paži,
i s prsú na prsi wši kladechu ruce,
viehlasno dávachu slova k slovóm.
I přecházeše noc před iutro ;
ai vystúpichu z úvala rózno,
vezdie ke wšem dřevóm,
ke wšem ke stranám brachu sie lesem.
I minu deň i minu deň vterý,
i po třetiém dni kehdy sie zatemníše noc,
bra sie Záboi w les, lesem za Záboiem sbory ;
ibra sie Slavoi w les, lesem za Slavoiem sbory.
Wšak imie vieru k voievodie,
wšak srdce úporno králu,
wšak zbraň bystru na král.
„Ai Slavoii bratře tamo k modru wrchu !
wrch ten po wšech po kraiinách, —

tamo zamieřímy chody!
Ot wrcha k ranému sluncu,
tamo les temen; tamo si podámy ruce.
Nynié beř sie tam lisími kroky,
i iáz tako póidu tudy."
„„„Ai Záboii bratře! čemu naše braň imá
tepruw ot wrcha soptati krutost?
Otsavad buřmy protiw králevým wrahóm."
„Slavoii bratře! kdaž hada potřiéti chceši,
na hlavu mu naiiistieie, tamo hlava ieho."
Rostúpi sie mustvo lesem,
rostúpi sie w pravo w levo;
tudy taže záboievým slovem,
onamo slovem prudka Slavoie,
hlubinami lesów k modru wrchu.
I kehdy bieše piet sluncí,
podasta si přesilnie ruce,
i pozřiesta lisíma zrakoma
na královy voie.
„Sraziti nám drbí Ludiek voie,
voie své pod iednu ránu.
Ai Ludieče, ty si parob na paroby krále!
Ty rci svému ukrutníku,
že dýmem iest nám velenié ieho."
I rozluti sie Ludiek,
ručiém hlasem svola své voie.

Podnebesié bie plno osviety,
ot slunce w osvietie plno blska,
z králevých voiew.
Hotovi wšici nohu w krok,
i ruku w braň Ludiekova-dle slova.
„Ai Slavoii bratře!
tudy spiei lisími skoky;
iáz póidu wstřiécu iim w čelo.“
I wyrazi Záboi w před iako krupobitié;
i wyrazi Slavoi w bok iako krupobitié;
„Ai bratřie ti sie nám krušichu bohy,
ti sie nám kácechu dřeva,
i plašichu krahuie z lesów.
Bozi nám vícestvié daiú!“
Aita prudkost vyrazi Ludiekem
z četných wrahów protiv Záboiu.
I wyrazi Záboi hořiuciéma očima
w Ludiek. Miéři dub protiv dubu,
zřieti ze wšeho lesa. Záboi hna
protiv Ludieku nade wše voie.
Ludiek uderi silným mečem,
přetie třie kóže we ščítie.
I uderi Záboi mlatem,
otskoči hbitý Ludiek.
W dřevo wrazi mlat,

i skoti sie dřevo na voi;
i třiedeset iich otjde k otcem.
I zluti sie Ludiek: „„„Ai ty zhowadilý,
ty veliká potvoro hadów,
mečem sie potýkai se mnú.“““
I máše Záboi mečem,
kus sčíta wrahu otrazi.
I tasi Ludiek meč,
meč sie smeče po koženie ščítie.
I zapolesta sie oba k ranám,
ranami wše po sobie stesasta,
i wše kolem zbrocesta krviú,
i krviú zbrocechu ie mužié
kolkol ieiú wezdie w přelutéi sieči.
Slunce přeide poledne,
i ot poledne iuž na pól k wečeru;
i váleno iešče ni siemo, ni tamo ustúpeno,
i váleno zdie i váleno tamo ot Slavoie.
„Ai ty wraže, bies w tie!
čemu ty našu krew piieši?“
I chopi Záboi svói mlat,
i otskoči Ludiek.
Napřeže mlat Záboi výš wzhóru,
i wrže po wraze.
Letie mlat, roskoči sie ščít,
za ščítem sie roskočista Ludiekowa prsi.

I uleče sie duše tiežka mlata,
i mlat i dušu wyrazi,
i zanese piet siehów u voisku.
Strach wrahóm vyrazi z hrdl skřieky:
radost zewznié z ust voinów záboievých,
i zaiiskři z radostnú zrakú.
„Ai bratřié bozi ny vicestviém dařichu!
Rostúpi sie vás ieden hluk wpravo i wlevo.
Ze wšech údolí siemo sveďte konie,
koni řechce veškeu les.“
„„„Záboï bratře; ty udatý lwe;
neupúščei, buři wz-wrahy!“““
Aita otwrže Záboi ščít,
i wruce mlatem, i wdruhéi mečem,
tako i wpřiéč proráže dráhy u wrazech.
I by upieti wrahóm, i by ustúpati wrahóm.
Třas ie hnáše z boïšče,
strach z hrdl iich wyráže skřieky.
Koni řechce weškeu les.
Wzhóru na konie, s koni za wrahy
přese wše wlasti. Ručí koni neste
u patách za nimi našu krutost!“
I skòčichu hluci wz-ručie konie,
i skok na skok po wrazech sie hnachu,
ránu na ránu soptichu krutost.

I miiechu rownie i hory i lesi,
w pravo i w levo wše ubiéha wzad.
Hučié diwá řeka,
wlna za wlnú sie válé,
hučiechu wši voï skok na skok,
wše sie hnáše přes búřiucú řeku.
Vody uchvatichu mnostvié cuzích,
i přenesechu své zviesty na druhý břeh.
I po kraiinách vezdie w šíř i w šíř
lutý ostřiéž rozepie svoie křiédle dlúzie,
bystro léta za ptactvem.
Záboievi voï rozehnachu sie w šíř,
vezdie po wlastech hnachu luto po wrazech;
vezdie srážechu ie i stupachu koni.
Nocú pod lunú za nimi luto,
dnem pod sluncem za nimi luto,
i opiety temnú nocú,
i po noci šedým iutrem.
Hučié divá řeka,
wlna za wlnú sie válé;
i hučechu wši voï skok na skok,
wše sie hnáše přes búřiucú řeku.
Vody uchvatichu mnostvié cuzích,
i přenesechu své zviesty na druhý břeh.
„Tamo k šedým horám
tam dobúří naše pomsta.“

„„„Ai Záboï bratře!
iuž nám nedaleko hory,
a iuž hlúček wrahów,
i ti žalostivo prosié.“““

„Wratno kraiinami tudy ty,
iáz tudy, wyhubit wše královo!“

Viétr búři přes wlasti,
voisky búřié přes wlasti,
přes wlasti w pravo i w levo,
vezdie šírú sílú voisky
u radostném hluce.

„Ai bratře, ai šerý wrch!
bozi ny tamo vícestviém dařili!
Tamo i viele duš tieká
siemo tamo po dřevech.
Iich boié sie ptactvo i plachý zvieř;
iedno sovy neboié sie.
Tamo k wrchu pohřebat mrch,
dat pokrm bohovóm,
i tamo bohóm spasám
dat mnostvié obietí,
a iim hlásat milých slow,
i iim oružié pobitých wrahów!“

ZBYHOŇ.

Poletova holub se dřeva na dřevo,
žalostivo wrka hoře wšemu lesu :
,,Ai ty lese širý! w tobie iáz letávach
s holubicú drahú s milú, přemilitkú.
Ach, a zlobný Zbyhoň chvati holubicu,
i otnese u hrad ach, a u hrad twrdý!"
Ai obcháze iunoše kol twrda hrada,
žalostivo wzdycha po svéi drahéi miléi.
Ot hrada na skálu, na skále si siede,
žalostivo siedie s niemým lesem mlčie.
I přiletie holub, žalostivo wrka.
Podviže iunoše hlavu k ňiemu, vece :
,,Ty holúbče mutný! tobie mutno samu.
Tobie-li krahuiec uchvati tvú družiu?
Ty Zbyhoni tamo na tom twrdie hradie,
ty uchvati moiu drahú předrahúčkú,
a otnese u hrad, ach, u hrad u twrdý!
Holúbče ty bysi byl válel s krahuiem,
kdyby tobie bylo srdice udatno ;
tybysi byl vydřel krahuicu svú drahú,
kdyby tobie byla dravá ostrá drápy ;
tybysi byl zabil krahuiec žlobivý,
kdyby ti byl twrdý masožravý nosec."

Wzhóru mutný iunoše, ženi na Zbyhoň!
Tobie srdce přeudatno proti wrahu,
tobie protiv iemu branie silna, ostra,
tobie iemu w hlawu tiežek železný mlat! —
Ruče iunoše dolów, w dole temným lesem.
I wze na sie svoiu braň, i na rámie mlat svói,
spieie lesem temným ku hradu ku twrdu.
Bie u hrada twrda,
nocú, — wezdie temno, —
tluče silnú piestiú.
„„Kto to?““ — s hrada slova. —
„Iá sem lovec bludný.“ —
Otvořié sie wrata.
Tluket silnú piestiú;
otvořié sie wteré.
„Kdie Wládyka Zbyhoň?“ --
„„Za velikú sieniú.““
Tamo Zbyhoň wilní, tamo plaka dieva.
„Ai, otvoři lowcu!“
Neotvoři Zbyhoň. I rozrazi mlatem
drsvi silný iunoše, i rozrazi mlatem
Zbyhonievi hlavu. Hradem wezdie bieha,
i wše w hradie pobi. U svéi krásnéi dievy
do usvieta leže.
Přiide ranné slunce wrcholy dřew k hradu,
přiide nová radost w iunošino srdce,
že svú krásnú dievu chova w silnú pažú.

„Čié ta holubice ?“
„„„Zbyhoň iu uchvati,
iako mie zdie vieza,
tak iu w twrdie hradie.“““ —
„W lesy s twrda hrada!“
I letiéše w lesy, i letiéše siemo,
i letiéše tamo, se dřeva na dřevo
se svoïm holubcem ; s holubcem spáváše
na iednei vietvici.
Wzradova sie dieva se svoïm iuňošú,
chodi siemo, tamo, vezdie kamo zechtie;
s zmilitkem spáváše na iednom ložici.

KYTICE.

Vieie vietříček s kniéžeckých lesów;
bieže zmilitka ku potoku.
Nabiéra vody w kovaná viedra,
po vodie k dievie kytice plyie,
Kytice vonná z viol a róží,
i ie sie dieva kyticu lovit;
spade, ach! spade w chladnú vodicu.
Kdabych viediela, kytice krásná,
kto tebe w kyprú zemicu sáze;
tomu bych dala prstének zlatý.

Kdabych viediela , kytice krásná,
kto tebe lykem hebúčkým sváza;
tomu bych dala iehlicu z wlasów.
Kdabych viediela, kytice krásná!
kto tie po chladnéi vodici pusti,
tomu bych dala viének svói z hlavy.

JAHODY.

Ide má milá na iahody,
na zelená borka,
zadřeše si ostré trnié
w bielitkú nožicu.
Nemože moie zmilitka
na nožicu wstúpiti.
Ach ty trnié, ostré trnié,
čemu si bol sdielo?
Za to budeš ostré trnié
z borek vymýtieno.
Poždi milá w pochládečce,
w zelenie borečce;
iáz dobiehu na palúček
po koniéček biélý.
Koniéček sie na palúce
w hustéi trávie pase;

moie milá w pochládečce,
na milého ždaie.
Ie sie milá žalovati
po tichúnku w borce;
„Ach če řekne moie máti?
iáz neščastná roba!“
„Vezdy mi řiékáše máti:
„„Chovai sie iunoší!““
Čemu sie iunoší chovati,
kdaž sú dobří ludié?“
I přiiedech na koníčce,
iako sniežek biélém;
skočich s konie, viežech na suk
za střiébrnú uzdu.
Obiech diewče, přižech k srdcu,
i celovach usta;
i zabude krásná dieva
w nožici bolný trn.
Laskachom sie, milovachom,
slunce na záchodie.
„Poieď, milý, ruče domów,
slunéčko nám zaide!“
Wzkočich ruče na koniéček,
iako sniežek biélý,
i wzech zmilitku w náručié,
otiedech s niú domów.

JELEN!

Bieháše ielen pohorách,
po wlasti poskakova,
po horách, po dolinách,
krásná parohy nosi.
Krásnýma parohoma
hustý les proráže,
po lese skákáše
hbitými nohami.
Aita iunoše po horách chodíva,
dolinami chodíva w luté boie,
hrdú braň na sobie nosíva,
braniú mocnú rozráže wrahóm shluky.
Nenie iuž iunoše w horách!
Podskoči naň zdie lstivo lutý wrah;
zamieši zraky zlobú zapolena,
uderi tiežným mlatem w prsi, —
zewzniechu mutno žalostiví lesi, —
vyrazi z iunoše dušu, dušicu!
Sie vyletie piekným táhlým hrdlem,
z hrdla krásnýma rtoma.
Ai tu leže, teplá krew
za dušicú teče za otletlú;
syrá zemie wřelú krew piie.
I by w každiei dievie po žalném srdečce.

Leže iunoše we chladnéi zemi,
na iunoši roste dubec, dub;
rozkláda sie w suky šíř i šíř.
Cháziéva ielen s krásnýma rohoma,
skáče na nožiciéch ručiéch,
wzhóru w listié piéná táhlé hrdlo.
Sletuiú sie tlupy bystrých krahuicew,
ze wšia lesa siemo na sien dub;
pokrakuiú na dubie wšici:
„Pade iunoše zlobú wraha!"
Iunoše plakachu wše dievy.

RÓŽE.

Ach ty róže, krásná róže!
čemus ranie rozkvetla?
rozkvetawši pomrzla?
pomrzavši usviedla?
usviedewši opadla?
Večer siediech, dlúho siediech,
do kuropienié siediech;
nic doždati nemožech,
wše dřezhy, lúčky sežech.
Usnuch, sniéše mi sie ve snie,
iako by mnie nebošce

na pravéi ruce s prsta
swlekl sie zlatý prstének,
smekl sie drahý kamének.
Kamének nenadiidech,
zmilitka sie nedoždech.

ZEZHULICE.

W šírém poli dubec stoií,
na dubci zezhulice.
Zakukáše, zaplakáše,
že nenié vezdy iaro.
Kakby zrálo žítko w poli,
by vezdy iaro bylo?
kakby zrálo iablko w sadie,
by vezdy léto bylo?
Kakby mrzli klasi w stoze,
by vezdy ieseň byla?
Kakby dievie tiežko bylo,
by vezdy sama byla?

OPUŠTIENA.

Ach wy lesi, tmaví lesi,
lesi miletinsti!

Čemu vy sie zelenáte
    w zimie letie rowno?
Ráda - bych iáz neplakala,
    nemútila srdce:
a řekniete dobří ludié,
    ktoby neplakal zdie?
Kdie mói otčík, otčík milý?—
    Zahřeben w rovečce
Kdie moie máti, dobrá máti?
    Tráwka na niéi roste.
Ni mi bratra, ni mi sestry,
    iunošu mi wzechu.

SKŘIWÁNEK.

Pleie dieva konopie
    u panského sada,
pytá sie iéi skřivánek,
    proč ie žalostiva.
Kakbych mohla ráda býti?
    malitký skřivánče!
otvedechu zmilitka
    u kamený hrádek.
Kdybych perce imiela,
    písala-bych lístek;
ty, malitký skřivánče,
    tyby s niém tam letial.

Nenié perce, nenié blánky,
bych písala lístek;
pozdravui drahého pieniém,
že zdie hořem nyiu!

SNIEM.

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — —
wšak ot svéi čeledi voievodí,
mužié pašú, ženy ruby stroiá,
i umreli glava čeledina,
dieti wše tu sbožiém viedno wladú,
wládyku si z roda vyberúce,
ký pleznie-dle w snemy slawny chodí,
chodí s kmetmi, s lechy, wládykami.
Wstachu kmeté, lesi i wládyky,
pochválichu pravdu po zákonu.

LUBUŠIN SÚD.

Ai Wletawo, če mútíši vodu,
če mútíši vodu strebropienu?
za tie lutá rozwlaiáše búra
sesypawši tuču šíra neba,

oplakawši glavy gor zelených,
vyplakawši zlatopieskú glínu?
Kakobych iáz vody nemútila,
kegde se vadíta rodná bratry,
rodná bratry o diediny otnie.
Vadíta se kruto mezu sobú,
lutý Chrudoš na Otavie krivie,
na Otavie krivie zlatonosnie,
Staglav chraber na Radbuze chladnie,
oba bratry, oba Klenovica
roda stara Tetvy Popelova,
ienže pride s pleky s Čechovými
w sieže žirné wlasti pres tri reky.
Priletieše družná wlaštovica,
priletieše ot Otavy krivy:
sede na okence rozložito
w Lubušinie otnie zlatie siédle,
siédle otnie, svietie Vyšegradie;
bieduie i narícaie mutno.
Když sie slyše ieiú rodná sestra,
rodná sestra w Lubušinie dvorie,
sprosi kniežnu utr Vyšegradie,
na popražiu ustaviti prawdu,
i pognati bratry ieia oba,
i súditi ima po zákonu.

Káže kniežna vypraviti posly:
po Zutoslaw ot Lubice biélé,
idieže sú dúbraviny unie,
po Lutobor z Dobroslawská chlemca,
idieže Orlicu Labe piie,
po Ratibor ot gor Krekonoší,
idieže Trut pogubi saň lutu,
po Radovan ot Kamena mosta,
po Jarožir ot bred wletorečných,
po Strezibor ot Sazavy ladny,
po Samorod se Mže strebronosné,
po wše kmety, lechy i wládyky,
i po Chrudoš i po Staglaw bratry
rozvadiema o diédiny otnie.
Kda se sniechu lesi i wládyky
w Vyšegradie (w Lubušinie siédle;)
prokný stúpi rozenia-dle svégo,
stúpi kniežna w bielestvúcí řize,
stúpi na stól oteň w slawnie snemie.
Dvie vieglasnie dievie (vystupistie)
vyučenie vieščbám Vítiezovým.
U iednéi sú desky prawdodatné,
u wteréi meč kriwdy karaiúcí.
Protiv ima plamen prawdozviesten,
i pod nima svatocudná voda.
Poče kniežna s otnia zlata stola:

„Moii kmeté, lesi i wládyky!
se bratroma rozrešite prawdu,
iaže vadita se o diediǹy,
o diediny otnie mezu sobú.
Po zákonu viekožizných bogów
bndeta im oba viedno wlásti,
či se rozdielita rownú mierú.
Moii kmeté, lesi i wládyky,
rozrešite moie výpoviedi,
budetieli u vás po rozumu.
Nebudetiel u vás po rozumu,
ustavite ima nový nález,
kýby smiéril rozvadiená bratry.“
Klaniećhu se lesi i wládyky,
i počechu ticho govoriti,
govoriti ticho mezu sobú,
i chváliti výpoviedi ieié.
Wsta Lutobor s Dobroslawska chlemca,
ie se tako slovo govoriti:
Slawná kniežno s otnia zlata stola!
výpoviedi tvoie rozmyslechom,
seber glasy po národu svémn.“
I sebrastie glasy dievie súdnie,
sbiérastie ie u osudié svaté,
i dastie ie lechóm provolati.

Wsta Radovan ot Kamena mosta,
ie se glasy číslem progledati,
i viečinu provolati w národ,
w národ k rozsúzeniu na snem sboren.
,,Oba rodna bratry Klenovica,
roda stara Tetvy Popelova,
ienže pride s pleky s Čechovými
w sieže žiřné wlasti pres tri reky,
smiérita se tako o diediny:
Budeta im oba viedno wlásti."
Wstanu Chrudoš ot Otavy krivy,
žleč se iemu rozli po utrobie,
trasechu se lutostiú wši udi;
machnu rukú, zarve iarým turem:
,,Gore ptencem, k nim-že zmiia wnori,
gore mužem im-že žena wlade!
Mužu wlásti mužem zapodobno,
prevencu diedinu dáti prawda."
Sta Lubuša s otnia zlata stola,
vece: ,,Kmeté, lesi i wládyky!
slyšeste zdie poganienié moie;
suďte sami po zákonu prawdu.
U nebudu vám súditi svády.
Volte muža mezu sobú rowna,
kýby wládl vám po železu (krutu).
Diewčíé ruka na vy k wládie slaba." --

Wsta Ratibor ot gor Krekonoší,
ie se tako slovo govoriti:
„Nechvalno nám wNiemciech iskati prawdu;
u nás prawda po zákonu svatu,
iųže priņesechu otci naši
w sieže (žirné wlasti pres tri reky.)" ....

PJSEŇ POD WYŠEHRADEM.

Ha ty náše slunce, Vyšehrade twrd!
Ty smiele i hrdie na přiékře stojiéš,
na přiékře stojieši wšem cuzím postrach,
Pod tobú řeka bystra valié sie,
valié sie řeka Whltava iara.
Po kraiu řeky Whltavy čisty,
stoié siéla chwrastia pochládeček mil:
Tu slaviéček malý veselo pieie,
pieie i mutno, iako srdéčko
radost žel ieho čuie.
Kéž iáz ism slaviéček w zeleném luze;
ručebych tamo lecial, kdie drahá chodié
večerem pozdno, večerem pozdno.
I když wše milost budié, wšeliký živok
velím snabzienstviém ieie želie:
Jáz nebožžčiék tužiu po tobie liepá,
pomilui chu(da! pomilui chuda)!

PJSEŇ KRÁLE WÁCLAWA I.

Z velikých dobrodružství
milost mi vyievi
sladinkú dóstoinost.
Jáz steniu syrdečenstviém,
kehdy pomniu na to,
o kaké laskavosti
želeie mysl moie
iež tako lepú dievú
chlubiti sie mohu.
Obako bez úhony
své lásky, da žel krut,
ieiž vesdie nositi dyrbiu,
neproše koho rve.
Pudí mie mysl lubiti, --
o blaze, blaze mi! --
naivyššié žádost moie
spasenié očima,
wše-že blaženstvié moie
přiide očima
wlaskavé syrdce moie.
Rostiéše milost viéce,
w iasnieišiém učastenství,
syrdce mysl-že iéi otdach.
Onatie prúd wšech slastí

pečetié-že veselé,
moie radost, mói žel!
Jak róže z pupy idúcié
po rose sladce žže;
celovach medná usta,
o blaze, blaze mi!
to mysliú nevymyslí!
spasen přiézniú tvú.
Žel lásku zapudi,
žel tieši, láska túži.
Milost mie bude viniti;
viniti mie nemóže,
že obiech ieié stvúcié,
ladné, sladké, luzné,
roztomilé cieličko,
a wše woliú cudnú.
Nebo gdyž syrdce moie
zaiela ta die(va). . . . . .

OLDŘICH A BOLESLAW.

W OBNOWENÉM GAZYKU.

— — — — — — se w čern les,
tam kde wládyky se wšickni sešli,
sedm těch wládyk s udatnými zbory.
Wýhoň Dub tam s njm se snahau chwátá
se wšj se swau chasau temnem nočnjm.
Ta chasa mu byla na sto chlapůw,
wšech sto mělo w pošwách břitké meče,
k mečům wšech sto mělo mocná paže,
k Wýhoni pak w srdcjch statnau wjru.
Dostaupili meyta středem lesa,
podali si kolem prawé ruce
a tichými slowy howořili.
Noc se přewalila přes půlnoci,
pokročila k gitru šedošeru,
ai tu wece Wýhoň Oldřichowi :
„Hoi poslyš ty weleslawný knjže !
Bůh ti bugarost dal we wše audy,
Bůh ti dal maudrosti w bugnau hlawu ;
nuž ty nás weď' proti zlým Polanům,
po twém slowě půgdem w prawo w lewo,
buď' w před, buď' w zad we wše půtky ljté,
wzhůru wzmužte chrabrost bugných srdcj!"

Ai tu kněz wzal prápor w mocnau ruku,
„Za mnau, za mnau chrabře na Polany,
na Polany wrahy našich zemj!“
Hrnulo se za njm osm wládyk,
s wládykami tři sta půl sta mužůw,
mužůw přeudatných tam kde bylo
množstwj Polan rozwaleno we snu.
Na wrchu kde stáli po krag lesa,
ai wše Praha mlčj w gitřnjm spanj.
Wltawa se kaufj w rannj páře,
za Prahau se promodrugj wrchy,
za wrchy wzchod šedý progasňuge.
S hory dolů! Ticho, wšetichaunko,
w tiché Praze chytře pokryli se,
zbraně wšecky krzny zahalili.
I gde pastucha po šerém gitře,
hlásá bránu otewřjti wzhůru;
slyšj stráž wolánj pastuchowo,
otewře mu bránu přes Wltawu.
Wzegde pastýř na most, hlasně traubil,
wzskočil knjže na most s wládykami:
každý cwálá se wšjm se swým lidem,
Udeřily rány bubny hromné,
wyrazily zwuky trauby hlučné:
korauhwe tu s zbory na most wrazj,
weš most otřásá se pod gich dawem.

Strach udeřil we wšecky Polany,
ai Polané zbraně se chápagj,
ai wládyky sečné rány sekau ;
Polané tu skáčj semotamo,
dawem trčj ku bráně přjkopy ;
dále dále před udatnau sečj :
Ai wjtězstwj gesti Bohem dáno,
wstane gedno slunce po wšem nebi,
wstane Jarmjr nad wšj zemj opět.
Roznese se radost po wšj Praze,
roznese se radost wůkol Prahy,
rozletne se radost po wšj zemi,
po wšj zemi od radostné Prahy,

BENEŠ HERMANOW.

Ai ty slunce, ai slunéčko,
tyli gsi žalostiwo !
čemu ty swjtjš na nás
na bjdné lidi.
Kde gest knjže, kde lid branný ?
k Otě daleko zagel,
kdo nás wrahům wytrhne,
osiřelá wlast !
Dlauhým tahem Němci táhnau
a gsau Němci Sasjci ;

od zhořelských dřewnjch hor
w naše kraginy.

Deyte nebožátka, deyte
střjbro, zlato, zbožice,
a pak wám wypálegj
dwory, chalupy.

A wšecko nám wypálili,
střjbro, zlato pobrali,
howada odehnali;
dále k Troskám gdau.

Netužte kmeti, netužte,
giž wám trawička wstáwá,
takto dlauho scupaná
cizjm kopytem.

Wigte wěnce z polnjch kwětůw
swému wyprostiteli;
osenj se zelená,
proměnj se wše.

Rychle se wše proměnilo,
ai tu Beneš Hermanow
tamto lid w hromadu zwe
proti Sasjkům.

Shlukli se tu sedlštj lidé
w lese pod Hrubau Skalau,
každý za zbrani gal cep
proti swým wrahům.

Beneš, Beneš w předu gede!
za njm wes lid drážliwý,
„pomstu, pomstu!“ wolá — „wšem
Sasům plenjcjm.“

Ai tu hněwy uchwatili
krutostj obě strany,
wzbauřili se w wnitřnostech
rozezlených mužů.

Rozohnili oči gegich
proti sobie strašliwě:
wstanau kyge nad kyge,
kopj nad kopj.

Srazily tu obě strany,
gakž by les w les se walil,
gak blesk hromu po nebi,
takto blesk mečůw.

Zezwučel křik hrozonosný,
poplašil wši zwěř lesnj,
wšecko nebeské ptactwo
až po třetj wrch.

Rozléhá se po údoljch
od skalnatých hor,
tu ráz kygůw, tu mečůw,
gak kot wetchých dřew.

Takto stály obě strany
proti sobě bez hnutj

na zasazených patách,
na pewných leytkách.
Obrátil se Beneš wzhůru,
kynul mečem na prawo,
tam se sjla hrnula,
kynul na lewo
i w lewo baufila sjla ;
od zad-na skalnatý lom
a z lomu wše kamenj
na Němce wrhau.
I gde půtka s chlumu w rowni,
bylo Němcům upěti,
bylo Němcům prchnauti,
i pobitj gim.

JAROSLAW.

Zwěstugi wám powěst weleslawnau,
o welikých půtkách, ljtých bogjch,
nastogte i weš swůg um zbjreyte,
nastogte i nadiwno wám sluchu.
We wlasti kde Olomauc wéwodj,
gesti tamto hora newysoká,
newysoká Hosteynow gj gméno,
Máti Božj diwy tamto tworj.

Dlauho wlasti naše w mjře byly,
dlauho hognost mezi lidem kwetla,
než od wzchodu w zemjch bauře wstala,
wstala pro dceř tatarského chána,
giž křestianštj lidé pro kamenj,
pro perly i pro zlato zabili.
Krásná Kublagewna gako luna
uslyšj, že wlasti na západě,
w těchže wlastech lidu mnoho žiwe ;
otprawj se poznat mrawů cizjch.
Na nohy tu skočj gunků deset
i dwě panny, ku prowodu gegj :
nahrnuli čeho třeba bylo,
i wsedali wši na rychlé koně.
i brali se tam, kam slunce spěge.
Gako zoře po gitru se stkwěge,
když nad zamračené lesy wzegde,
tak se dcera Kublagewa chána
rozenau i strognau krásau stkwěla.
Oblečena wšecka w zlatohlawě,
hrdlo ňadra rozhalena měla,
wěnčena kamenjm i perlami.
Diwili se Němci kráse také,
záwiděli bohatstwo gj welmi,
střehli gj hned cesty gegj stopu,
wypadnuli na ni mezi stromy,
zabili gi, i pobrali zbožj.

Když to slyšel Kublag chán tatarský,
co se stalo s dcerau geho drahau,
sebral wogska se wšech wlastj walných,
táhl s wogsky tam, kam slunce spěge.
Slyšeli to králi na západě,
že chán spěchá na lidné gich wlasti,
srotili se geden ke druhému,
i sebrali přeweliké wogsko
i hned táhli polem proti němu.
Na rowni se walné položili,
položili a chána zde ždali.
Kublag káže wšem swým čarodégům,
hadačům, hwězdářům, kauzelnjkům,
aby zwěstowali uhodnauce,
kterakýby konec bog měl wzjti.
Sebrali se náhle čarodégi,
hadači, hwězdáři, kauzelnjci,
na dwě strany kolo rozstaupili
i na dél tresť černau položili,
a gi na dwě půly rozštěpili.
Prwnj půle Kublag gméno wzděli,
druhé půle králi gméno wzděli,
starými slowesy nad tjm wzpěli.
Počali třti spolu bogowati,
a tresť Kublagowa swjtězila.
Wzraduge se množstwj wšeho lidu,

každý běžj rychle ke swým konjm,
i do řad se wogska postawila.
Křestiané ni rady nedrželi
a hnali bez umu wřady pohan
s takau pychau, gakau sjlu měli.
Tu se prwnj bog w hromadu srazil,
střely dštily gako přjwal s mraků̊w,
oštěpů̊w lom gako rachot hroma,
bleskot mečůw gako oheň bauře:
obě strany garobugnau silau
gedua druhé postaupati bránj.
Množstwj křestianů̊w pohany hnalo
a gižby gim byli odolali,
by nepřišli čarodě̌gi w nowě,
přinesauce ty třti rozštěpené.
Tataré se welmi rozpálili,
na křestiany ljtě wyrazili,
a tak krutě ge po sobě hnali,
že ge gak zwěř plachau rozprchnuli.
Tu štjt ležj, tu přjlbice drahá,
tu kůň wleče w třmenech wogewodu,
tu ten nadarmo w Tatary teče,
onde milosrdj pro Bůh prosj.
Takto Tataré se rozpálili,
křestianům daň welkau položili,
dwě králowstwj sobě podmanili,

starý Kygew i Nowgorod prostran.
W brzce roznosj se hoře w zemjch,
po wšech wlastech lid zbjrati počnau;
postawily čtyry walná wogska,
obnowili wražstwj s Tatarjny.
Tataré se hnuli w prawau stranu
gak mrak černý kdyžto ledem hrozj,
posuti aurody tučných polj:
takto byl rog slyšán od daleka.
Nakwap Uhřj w setniny se shluknau,
wkwap se ozbrogeni s nimi setknau;
ale darmo chrabrost udatenstwj,
darmo wše gich drzostné wzpjránj.
Srazjce Tataré středem w řady,
rozprchnuli wše gich wogska hogná,
poplenili wše, co w zemi bylo.
Odstaupj naděge wše křesťany,
bylo hoře, hoře wšeho wětšj,
Wzmodlili se Bohu žalostiwě,
by ge zprostil těch Tatarů zlostných:
„Wstaň o Hospodine we swém hněwu!
sprosť nás wrahůw, sprosť nás stjhagjcjch,
potlačiti chtěgj duši naši,
obkljčjce nás gak wlci owce.“
Prwnj bog nám ztracen, ztracen druhý;
Tataré se w Polště rozložili,

bljže bljž poplenili wše wlasti,
dodrali se ljtě k Olomauci.
Bjda wstane tužšj po kraginách,
nic nebylo prosto před pohany.
Wáleno den, wáleno den druhý,
a wjtězstwj se nikam neklonj,
ai tu rozmnožj se Tatar množstwj,
gak se množj wečernj tma w podzim,
i w powodni těch Tatarů ljtých
kolébá se wogsko křesťan středem,
úsilno se drauce k tomu chlaumku,
na němž Máti božj diwy tworj.
„Wzhůru bratři, wzhůru!“ wolá Wneslaw,
udeřj swým mečem na štjt střjbern,
i korauhew wýš nad hlawau točj,
Wše se wzmužj, wše w Tatary wrazj;
srazili se w gednu sjlu silnau,
wyrazili gako oheň z země,
tamto k chlaumku z Tatarůw přemnožstwj:
zpátečnjmi kroky chlaumkem wzhůru,
nad podchlumj w šjř se rozstaupili,
k zpodu saužili se w ostrau hranu,
w prawo w lewo pokryli se w štjty,
na ramena kladli bystrá kopj,
druzj prwnjm, tak i druhým třetj.
Mraky střel tu s hory na Tatary;

W tom temná noc posula wši zemi,
rozwalj se k zemi i k oblakům,
i zapře ti oči zapálené
i křesťan i Tatar proti sobě.
W husté tmě křesťané náspy wrhau,
náspy zakopané kolem wrcha.
Když na wzchodě gitro počjnalo,
pozdwihl se weškeu tábor wrahůw,
tábor ten byl strašný kolem chlumu
až do nedohledného daleka.
Na rychlých tu konjch gen hemželi,
nosjce na kopjch napjchané
hlawy křesťan wzwýš k chánowu stanu.
Shluklo se tu množstwj w gednu sjlu,
zaměřili wšickni w gednu stranu,
i mknuli se prudce na chlum wzhůru,
i wzupili křikem wšestrašliwo,
že se hory doly rozléhaly.
Křesťané na náspech wšudy stáli,
Máti božj dodala gim chrabrost:
napjnali rychle tuhé luky,
i máchali silně ostré meče;
i bylo Tatarům ustaupati.
I wzgetřil se národ Tatar ljtých,
zaměšil se chán gich krutým hněwem;
w tři praudy se rozstaupil weš tábor,

i hnali třmi praudy ljtě na chlum.
Křesťané skáceli stromůw dwacet,
wšech dwadeset co gich tamto stálo,
přiwalili klády po krag násep.
Giž giž Tataré se w náspy hnali
škřekem řwauce až do oblak strašno,
gižj se gali náspy rozkotati,
I swalili s násep klády mocné,
ty smačkaly Tatary gak červy,
zdrtily ge geště wzdál na rowni.
I bylo wáleno dlauho krutě,
až noc temná konec bogům zděla.
Pro Bůh! ai nastogte, slawný Wneslaw;
slawný Wneslaw sražen s násep šjpem!
Krutý žel tu teskné srdce rwal,
trapná žjžeň wnitřnost krutě smahla;
sprahlým hrdlem lzali rosnau tráwu.
Wečer tich tu progde na noc chladnau,
noc se proměnila w gitro šeré,
i w táboře Tatar ticho bylo.
Den se rozhořjwal na poledne,
křesťané padali trapnau žjžnj,
wypražená usta otwjrali,
pěwše chrapawě k Mateři božj;
k nj swé umdlé zraky obraceli,
žalostiwě rukama lomili,
od země do oblak teskně zřeli.

„Nemožno nám déle žjžnj tráti,
nemožno pro žjžeň bogowati;
komu zdrawj, komu drahý žiwot,
tomu w Tatarech milosti ždáti"
Takto řekli gedni, takto druzj:
„trapněgi zhynauti žjžnj meče,
w porobě nám bude wody dosti.
Za mnau kdo tak smeyšlj, wece Westoň,
za mnau, za mnau koho žjžeň trápj."
Tu Wratislaw gak tur garý skočil,
Westoně za silné paže chwatil,
dj: „ty zrado, škwrno křesťan wěčná,
w záhubu chceš wrci dobré lidi?
od Boha na milost ždáti chwalno,
ne w porobě od sweřepých Tatar.
Nechtěgte bratřj w záhubu spěti,
přestáli sme neyljtěgšj wedro,
Bůh nás sjlil w rozhára lé půldne,
Bůh nám sešle pomoc daufagjcjm.
Zastyďte se muži takých řečj,
ač se hrdinami zwáti chcete;
pohynemli žjžnj na tom chlaumku,
smrt ta bude Bohem zaměřena;
wzdámeli se mečům našich wrahůw,
sami wraždu nad sebau spácháme.
Mrzkost gest poroba Hospodinu,

hřjch w porobu samochtjc dát šjgi.
Za mnau poďte mužj kdo tak smeyšlj,
za mnau před stolec Mateře božj.“
I gde za njm množstwj k kaple swaté.
„Wstaň o Hospodine we swém hněwu!
i powyš nás w kraginách nad wrahy,
wyslyš hlasy k tobě wolagjcj;
obkljčeni gsme ljtými wrahy,
wyprosť nás z osidel krutých Tatar,
i dey swlaženj wnitřnostem našim,
hlasonosnau oběť tobě wzdáme;
potři w zemjch našich nepřátely,
shlaď ge u wěk a na wěky wěkůw!“
Ai hle na rozhřálém nebi mráček,
Wzdugj wětry, zahučel hrom strašný,
chmaurala se tuče po wšem nebi,
blesky ráz ráz! bigj w stany Tatar;
hogný přjwal pramen chlumský zžiwil.
Mine bauře. Wogska w řady hrnau,
ze wšech wlastj, ze wšech kragin země,
k Olomauci korauhwe gich wěgj.
Těžké meče po bocjch gim wisj,
plné tauly na plecech gim řechcj,
gasné lebky gim na bugných hlawách,
i pod nimi rychlj konj skáčj.

Wzezwučeli hlasy rohůw lesnjch,
udeřili zwuky bubnůw břeskných;
ai srážely sme se obě strany,
pozdwihuge se mhla ode prachu,
i tu půtka krutá posledněgšj.
Wzegde chrest i drnkot ostrých mečůw,
wzegde sikot kalených střel strašný,
lom oštěpůw, rachot kopj bystrých;
bylo klánj, bylo porubánj,
bylo lkánj, bylo radowánj.
Krew se walj gak bystřiny dštěwy,
mrch tu leželo gak w lese dřjwj:
tomu hlawa na dwé rozštěpena,
tomu srubeny gsau ruce obě,
ten se kotj s oře přes druhého,
i ten zůřiwý swé wrahy mlátj,
gak po skalách ljtá bauře dřewa;
tomu w srdce po gilce meč wtasil,
i tomu Tatarjn ucho střjže.
Uh, byl ryk, stonánj žalostiwo!
křesťané počali utjkati,
Tataré ge ljtým dawem hnáti.
Ai tu Jaroslaw gak orel letěl,
twrdau ocel na mohaucjch prsech,
pod ocelj chrabrost udatenstwj,
pod přjlbicj welebystrau maudrost,

garota mu z žawých zraků plála ;
rozkacen hnal gako lew drážliwý,
když mu teplau krew se udá zřjti,
i když nastřelen za lowcem žene;
takto zljtil se w Tatary trčil.
Češj za njm gako krupobitj.
Wrazil krutě na Kublagewice,
byla půtka owšem welmi ljtá.
Srazili se oba oštěpoma,
zlomili ge oba welkým praskem.
Jaroslaw weš we krwi s ořem zbrocen,
mečem Kublagewice zachwatil,
od ramene šaurem kyčlu protknul ;
takož spadl bezduch mezi mrchy.
Zarachoce nad njm taulec s lukem.
Ulekl se weš lid Tatar ljtých,
odmetal hned dřewce sáhodlauhé,
palowal tu, kdo běžeti mohl,
tamto odkad slunce gasně wstáwá.
Byla prosta Hana Tatar wrahůw.

ČESTMJR A WLASLAW.

Neklan káže wstáti k wogně,
káže knjžecjmi slowy,
proti Wlaslawu.
Wstala wogska, wstala k wogně,
wstala na knjžecj slowa
proti Wlaslawu.
Wychlaubal se Wlaslaw knjže
wjtězstwjm nad Neklanem
slawným knjžetem.
I paušťěl meč i oheň
w kraginy Neklanowy;
I hlásal nad laupežnými
meči swých bogownjkůw
pohaněnj Neklanu.
„W bog Čestmjre wed' mé zbory!
hanliwě nás pozýwá
nadutý Wlaslaw.“
I wstal Čmjr i wzradowal se;
radostně sňal swůg štjt čern
dwau zubů, i sňal se štjtem
i mlat, i nepronikawý helm.
Pode wše drwa
wložil oběti Bohům.

Bugně wolal Čmjr na wogska.
W brzce wogska w řady gdau.
I táhla před sluncem záhy,
i táhla přes weš den i po slunci
tamto k pahrbu.
Ai tu se walj dým po dědinách !
i po dědinách stonánj
žalostiwých hlasůw.
„Kdo spálil dědiny ?
i kdo rozplakal waše hlasy ? kdo?
Wlaslaw ?
Poslednj buď geho wražstwo !
Pomstu i záhubu
wogska moge naň nesau.“
Odpowěděli wéwodě Čmjru :
„„Kruwog, Kruwog škaredý
odehnal stáda i zdělal hoře
w dědinách ohněm i mečem.
Wše co užitečno bylo,
potřela geho zlost krutá,
i zagal wogewodu nám.““
I zazlil se Čmjr w Kruwoge,
z širokých prsů
zloba se mu rozewřela
po wšech po audech

„Wogáci! řka: „zegtra záhy
rozpáljme krutost wši.
Pohowte zemdleným audům,“
Stogj hory w prawo,
stogj hory w lewo,
i na gich wrcholy na wysoké,
zjrá gasné slunéčko.
Horami zde otsud,
horami tam odtud
táhnau wogska bitwu w sobě nesau.
„Ai tamto k hradu, k hradu na skále,
tamto kde Kruwog wězj Wogmjra
i geho krásnau dceř;
gež zagal w hustém lese,
tamto pod šedau skalau,
i pohaněl Neklana knjžete.
Kruwog Neklanu sljbil wjru,
i podal wěrnau ruku:
wšak hlasem tjm i rukau tau
uwáděl bjdu na lid.
„Ai wzhůru k wysokému hradu,
ai k hradu wogska žeňte!“
I zaměšila se wogska,
i hrnula se k hradu,
po slowech udatného Čmjra
gako ledowité mraky.

Pokryli se přednj štjt na štjt,
zadnj zapjrali se na kopj;
i w dřewa wpřjč zasazena za dřewa.
I weyš nad wršinu lesa
drnkali meče gich w hrad,
wztekali se proti mečům
z hradu tesagjcjm.
Řwal na hradě Kruwog řwánjm býka,
řwal gest chrabrost we swé lidi,
i meč geho padal w Pražany,
gako dřewo se skály i po horách
mnoho silných dubůw kácj.
Takto ke hradu se shluklo
Neklanowých wogsk.
Welel Čmjr z zad udeřiti na hrad,
welel zpředa přeskočiti hradbu.
Ai tu dřewa wysokorostlá
w hustotě pod skálu
přiklonili k pewné hradbě;
po dřewech-by se wálely klády
nad hlawami wogsku.
Ai pod nimi zpředa postawj se silných,
muž k muži se týkali druh druha
širokýma plecema.
Dřewa wložili na rámě přjč
i w dole ge spewnili haužwemi,

i podstawili wedlé sebe dřewce,
i wskočili muži na ta dřewa,
rozložili kopj po ramenau,
spiali haužwemi.
Wzkočilo řad třetjch na druhé,
čtwrtých na třetj,
i pátých až k wrchu ku hradowu:
skad hořeli meče,
skad šipěly střely,
skad se řjtily baiřjcj klády.
Ai praud Pražan wřele přese zdi běžel,
zachwatil wši sjlu w twrdém hradě.
„Wstup Wogmjre, wstup s milau swau dcerau,
pokroč z wěže wen na rannj blaho,
tamto na skálu, na skále uzřjš
krwáceti wraha pod sekerau mstiwau.“
Wzešel Wogmjr w blahoděgné gitro,
wzešel se swau dcerau krasotwornau,
i zřel krwáceti wraha swého Kruwoge.
I poslal Čmjr kořist zpátky lidem;
s kořistj wracj se krásná panna.
I chtěl Wogmjr oběť wzdáti Bohům
w témže mjstě, w témže kroku slunce.
„Wzhůru Wogmjre! wece mu Čestmjr,
naše kroky chwátagj wjtězit
nad Wlaslawem, prodli w službě Bohům,

Bohowé chtěgj stepati Wlaslawa.
A když slunce dokročj poledne,
gest nám dokročiti na to mjsto,
kde wjtězstwj hlas wogsk našich wzhlásá.
Hle ti zbraně wraha twého, pogdiž!"
Wzradowal se Wogmjr welmi welmi,
wzwolal s skály hlasem w lese hlučným,
z mocna hrdla wolal k Bohům takto,
i wztřásla se dřewa šjra lesa:
„„Nezgařte se Bozi swému sluze,
že nepálj oběť w dnešnjm slunci!""
„Dlužna oběť Bohům, wece Čestmjr,
a nynj nám na wrahy pospěti.
Nynj wsedni ty na rychlé koně,
proletni lesy gelenjm skokem.
Tamto w daubrawu, tam z cesty skála,
Bohům zmilená, na gegj wrchu
obětug Bohům, Bohům swým spasám
za wjtězstwj w zadech, za wjtězstwj w předu.
A než se pozná že slunce pokročj
na twrdosti nebes, staupjš tamto na mjsto,
a než slunce postaupj druhým krokem,
i krokem třetjm
nad wršiny lesné, dogdau wogska tamto,
kde oběť twoge powěge w slaupech dýmu;
i pokořj se wše wogska tudy gdauce."

I wsedl Wogmjr na rychlé koně,
proletěl lesy gelenjm skokem,
tamto w daubrawu, na dráhu k skále :
na wrchu skály zanjtil obět
Bohům swým spasám,
za wjtězstwj w zadech, za wjtězstwj w předu.
Gim obětowal krawici bugnau,
srst červená po nj se lesknula ;
galůwku tu kaupil od pastuchy
w audolj tam we wysoké tráwě,
dage za ni koně i s uzdau.
Plápolala obět, i bljžila se wogska
k audolj, z audolj wzhůru w daubrawu.
Wogska ozwučena hlukem
gdau po gednom zbraně nesauce.
Každý gda kolem oběti Bohům sláwu hlásal,
i zacházege, zezwučeti nemeškal.
A když docházela posleda wogska ;
wskočil Wogmjr na swůg rychlý komoň,
tučné keyty i plece naložil
šesti gezdcům za wogsky.
I šlo wogsko wšemi kroky slunce,
až pod polednj slunce.
Tamto na rowni očekáwal ge bogownj Wlaslaw
Od lesa k lesu stála geho sjla,
sjla stála pětkrát wětšj Pražan.

Gako z mračen z nj wynikal gekot,
štěkot psůw přemnoha množstwj.
„Těžko nám wáleti s těmi wrahy,
kyg palici málo kdy zadržj.“
Takto Wogmjr, načež Čestmjr wece:
„Maudře gest to w saukromj mluwiti,
maudře gest se hotowiti na wše.
Čemu čelo proti skále wzpřjci?
liška zklame tura garohlawa.
Zde nás widěti Wlaslawu s hůry:
rychle dolů kolem wrcha toho,
by wzad přišli, kdož na předu byli,
opač chody takto dolem hory.“
A tak činil Wogmjr, činil Čestmjr.
Hrnulo se wogsko kolem hory,
hrnulo se wogsko dewětikrát.
Takto wrahům wzmnožili swá čjsla,
takto wrahům wzmnožili gich strachy.
Rozstaupili se po njzkém chrastj,
by se lsknula zbraň gich w zraku wrahům.
Bylať leskem naplněna hora.
Náhle wyrazil Čmjr se zástupem,
zástup ten byl čtyry hluky w počtu,
s njm ze stjnůw lesnjch wyrazil Třas,
Třas osedl hogná wogska wrahům.

Wzad, wzad strach i gim byl z wšeho lesa,
rozprchnau se řady semo tamo.
Wogmjr wrazil na ně chrabrau rukau,
i zastaupil auwal na wzchod na půl,
w bok se stawil naproti Wlaslawu.
Ai řičel les řwánjm z auwalu,
gakby hory s horami wálely,
i wše dřewa w sebe rozlámaly.
I wyskočil Wlaslaw proti Čmjru,
i wyrazil Čmjr proti Wlaslawu,
w ljtau sečbu, ránu opět ránu,
srazil Wlaslawa dolů. — —
Wlaslaw strašně po zemi se kotil,
i w bok i w zad powstati nemohl;
Morena geg sypala w noc černau.
Kypěla krew ze silna Wlaslawa,
po zelené tráwě w syrau zemi tekla.
Ai, a wyšla duše z řwaucj huby,
wzletěla na dřewo, a po dřewech
semotamo, dokud mrtew nezžen.
Uleknau se u Wlaslawa gsaucj,
i upěli wzhůru na stráň, odsud
skrytě před Čmjrowým wzhledem,
před Čmjrem, Wlaslawobogcem.
Zewzněl̈o wjtězstwj k Neklanowu

radostnému uchu, i zračila se kořist
Neklanowu radostnému oku.

LUDIŠE A LUBOR.

Znameneyte stařj mladj,
o půtkách i o sedánj.
Býwal někdy kněz Zalabský,
kněz slawný, bohatý, dobrý;
tento měl gedinau dceru,
sobě i wšem milau welmi.
Ta dci na diw sličná byla,
těla urostlého krásně,
ljce měla owšem bjlé,
na ljcjch rumence kwetli;
oči gako nebe gasné,
i po gegj bjlé šjgi,
wlasy zlatoskwaucj wěgj
u prstencjch skadeřeny.
Ai druhdy kněz káže poslu,
by se páni wšickni sgeli
na hrad, na hody weliké.
I když byl den ustawený,

sgeli se sem wšickni páni
z dalných zemj , z dalných wlastj
na hrad k kněži na ty hody.
Zewzněl hlahol trub a kotlůw.
Páni ku kněži se hrnau,
poklonili se tu kněži,
i kněnj i krásné dceři.
Za předlauhé stoly sednau,
každý dle rozenj swého.
Nosili se gjdla diwá,
i nosili pitj medná :
bylo hodowánj hlučné,
bylo hodowánj slawné.
Rozstaupj se sjla w audech,
rozstaupj se bodrost w myslech.
W ty doby kněz wece panům :
„Mužj, nebudiž wás tagno,
z gakých přjčin ste se sgeli.
Statnj mužj, gá chci zwědět,
gacj z wás mi neyužitečněgšj.
W mjře wálku maudře ždáti,
wždy gsau nám sausedé Němci.“
Dj kněz, přetrhne se ticho.
Od stolůw tu wstali páni;
poklonili se tu kněži,
i kněnj, i krásné dceři,

Kotle, trauby slyšet znowa;
wše se ku sedánj strogj.
Tu před hradem w šjré lauce,
wzweyši na pawlači krásné
seděl knjže s starostami,
seděla kněnj s zemankami
i Ludiše se slečnami.
I káže kněz zemanům swým:
„kdo chtj prwnj na sedánj,
ty gá kněz sám ustanowjm.“
I káže kněz na Střebora,
Střebor Ludislawa zýwá.
Wsedali oba na koně,
wzali dřewce ostrých hrotůw,
prudce proti sobě hnali,
dlauho spolu zápasili,
že dřewce oba zlámali.
I tak uondáni bywše
oba z dráhy wystaupili.
Zewzněl hlahol trub i kotlůw.
I káže kněz zemanům swým:
„Kdo chtj druzj na sedánj,
aby kněnj stanowila.“
Kněnj na Srpoše káže,
Srpoš Spitibora zýwá.
Wsedali oba na koně,

wzali dřewce ostrých hrotůw.
I hnal Srpoš w Spitibora,
wysadil geg z twrda sedla,
sám se s koně rychle wrže.
Oba tu dobyli mečůw:
ráz po ráze w černé štjty,
giskry wzprchnau z černých štjtůw;
Spitibor Srpoše sekl,
Srpoš w chladnau zemi padl;
i oba gsau únaweni,
oba z dráhy wystaupili.
Zewzněl hlahol trub i kotlůw,
i káže kněz zemanům swým:
„Kdo chtj třetj na sedánj,
by Ludiše stanowila.“
Kněžna na Lubora káže,
Lubor Bolemjra zýwá.
Wsedali oba na koně,
wzali dřewce ostrých hrotůw,
ruče w ohradu se hnali,
proti sobě zaměřili,
srazili se oštěpoma,
Bolemjr se s koně kotj,
štjt mu daleko zaletěl;
odnesau geg chlapi z dráhy.

Zawzněl hlahol trub i kotlůw.
Lubor na Ruboše wolá,
Ruboš ruče na kůň wskočj,
prudce na Lubora žene,
Lubor kopj mečem přeťal,
křepce w helm mu wrazil ránu;
Ruboš wazem s koně spadl ;
odnesau geg chlapi z dráhy.
Zewzněl hlahol trub i kotlůw.
Lubor na zemany zýwá :
„Kdo se chtěgj se mnau bjti ;
těm w ohradu semhle geti.“
I byl howor mezi pány,
Lubor na ohradě čekal.
Wytknul Zdeslaw dlauhé dřewce,
i na dřewci turj hlawa,
wskočil na oř garobugný,
hrdiwými slowy wece:
„Praděd můg zbil diwa tura,
otec zahnal Němcůw zbory ;
zkusj Lubor chrabrost mogi.“
I tu proti sobě hnali,
hlawama w sebe wrazili,
ai oba tu s koňů spadli.
Rychle zde meče dobyli,
opěšali, zapasili

Křepce mečema máchali,
kol se rozléhali rázy.
Lubor se k němu přibočil,
mečem krutě w helm mu sekl,
helm se rozskočil w dwa kusy,
mečem w meč udeřil ránu,
i meč wzletěl za ohradu;
Zdeslaw se na zemi wrhl.
Zawzněl hlahol trub i kotlůw.
Obkljčj Lubora panstwo,
i wede geg před knjžete,
před kněnj i před Ludiši :
Ludiše mu wěnec stawj,
wěnec z dubowého listj.
Zewzněl hlahol trub i kotlůw.

ZÁBOG, SLAWOG, LUDĚK.

Z černa lesa wystupuge skála,
na skálu wystaupil silný Zábog,
obhljžj kraginy na wše strany ;
zarmautil se od kragin ode wšech,
i zastonal pláčem holubiným.
Seděl dlauho i dlauho se rmautil,

i wzchopil se wzhůru gako gelen,
dolůw lesem, lesem dlauhopustým,
bystře pospjchal od muže k muži,
od silna k silnu po celé wlasti.
Krátká slowa ke wšem skrytě řekl,
poklonil se Bohům, odsud k druhu spěchal.
I minul den prwnj, i minul den druhý,
i když za třetjm luna w noci byla,
sněli se muži sem w les čern.
K nim zde Zábog, odwede ge w auwal,
w ponjžený auwal, hlubokého lesa.
Sstaupil Zábog neynjžegi dolůw,
wzal warito zwučno:
„Muži bratrských srdcj,
i giskrených zrakůw!
wám pěgi neynjže z dola pjseň.
I gde z srdce mého, z srdce neynjžegi
pohřjžena w hoři.
„Otec zašel k otcům,
ostawil w dědině djtky swoge,
i swoge milenky. I neřekl nikomu:
„„Bátio ty mluwiž k nim otcowskými slowy.“““
„I přigde cizj usilně w dědinu,
i cizjmi slowy rozkazowal.
I gak se děge w cizj wlasti
od gitra po wečer, takto bylo dělati

djtkám i ženám.
I gedinau druži nám mjti
po pauti wšj, z Wesny po Moranu.“
„I wyhánj z hágůw wše krahugce;
i gacj Bohowé w cizj wlasti,
takým se klaněti zde, i gim oběcati obět.
I nesměli se bjti w čelo před Bohy,
ni w saumraky gim dáwati gjsti,
kam otec dáwal krmě Bohům,
kam k nim hlásat chodjwal,
posekali wše dřewa,
i rozrušili wše Bohy.“
„„Ai ty Zábogi, ty pěgeš srdce k srdci
pjseň z středu hoře gako Lumjr,
který slowy i pěnjm byl pohýbal
Wyšehrad i wše wlasti;
takto ty mě, i wši bratř.
Zpěwce dobrého milugj Bohowé!
Pěg, tobě od nich dáno
w srdce proti wrahům.““
Zřel Zábog na Slawogewy
zapáleny zraky,
i pěnjm dále srdce gjmal:
„Dwa syny, gegichž hlasy
přecházeli w mužské,
wycházjwali w les;

tamto mečem i mlatem,
i oštěpem učili paže.
Tamto pokryli i wraceli se rozkošem.
A když paže gegich byly dorostly,
i gegich umy proti wrahům,
i dorostali druzj bratřjci;
ai tu wšickni wyrazili na wrahy,
byla krutost gich baulřjcj nebe,
i w dědiny wrátila se bywšj blahost.“

Ai skočili wšickni w důl k Zábogi,
i tiskli geg w přesilné paže,
i s prsau na prsi wšickni kladli ruce,
maudře si dáwali slowa k slowům.
I přicházela noc před gitro;
ai wystaupili z audolj různo,
wšudy ke wšem dřewům,
ke wšem stranám brali se lesem.

I minul den prwnj, i minul den druhý,
i po třetjm dni, když se zatemnila noc,
bral se Zábog w les, lesem za Zábogem zbory;
i bral seSlawog wles,lesem zaSlawogem zbory.
Každý měl wjru k wéwodowi,
a srdce auporné králi,
každý zbraň bystrau na krále.

„Ai Slawogi bratře! tam k modrému wrchu,
wrch ten po wšech po kraginách,

tam zaměřjme chody!
Od wrcha k rannému slunci,
tam gest les temen; tamto si podáme ruce.
Nynj ber se tam liščjmi kroky,
i gá také půgdu tudy.“
„„„Ai Zábogi bratře! čemu naše zbraň má
teprw od wrcha soptati krutost?
Odsud buřme proti králowým wrahům.““
„Slawogi bratře! když ty hada potřjti chceš,
na hlawu neygistěgi, tam gest hlawa geho.“
„Rozstaupilo se mužstwo lesem,
rozstaupilo se w prawo w lewo;
tudy táhlo Zábogowým slowem,
onam slowem prudkého Slawoge,
hlubinami lesůw, k modru wrchu.
I kdy bylo pět sluncj,
podali si přesilné ruce,
i pohledli liščjma očima
na králowa wogska.
„Sraziti nám musj Luděk wogska,
wogska swá pod gednu ránu.
Ai Luděku ty gsi otrok na otroky krále!
Ty rci swému ukrutnjku,
že dýmem gest nám welenj geho.“
I rozljtil se Luděk,
rychlým hlasem swolal swá wogska,

Podnebesj bylo plno oswěty,
od slunce w oswětě plno blesku
z králowých wogsk.
Hotowi wšickni nohu w krok
i ruku w zbraň, dle Luděkowa slowa.
„Ai Slawogi bratře!
tudy spěg liščjmi skoky,
gá půgdu proti nim w čelo."
I wyrazil Zábog w před gak krupobitj,
i wyrazil Slawog w bok gak krupobitj.
„Ai bratře, ti zde nám drtili Bohy,
ti zde nám káceli dřewa,
i plašili krahugce z lesůw.
Bohowé nám wjtězstwj dagj!"
Ai prudkost wyrazj Luděkem
z četných wrahůw proti Zábogi.
I wyrazil Zábog s hořjcjma očima
w Luděka. Mjřj dub proti dubu,
widěti z celého lesa. Zábog hnal
proti Luděku nadewše wogska.
Luděk udeřil silným mečem,
přeťal tři kůže w štjtu.
I udeřil Zábog mlatem,
odskočil hbitý Luděk.
W dřewo wrazil mlat;

i skotj se dřewo na wogsko,
i třidcet gich odegde k otcům.
I zljtil se Luděk: „Ai ty zhowadilý!
ty weliká potworo hadůw,
mečem se potýkey semnau.“
I máchl Zábog mečem,
kus štjtu wrahu odrazil.
I tasil Luděk meč,
meč se smekl po kožcném štjtu.
I zapálili se oba k ranám,
ranami wše po sobě stesali,
i wše kolem zbrotili krwj
i krwj zbrotili gé mužj
wůkol nich wšudy w přeljté seči.
Slunce přegde poledne,
i od poledne giž na půl k wečeru;
i wáleno gešté; ni sem ni tam ustaupeno,
i wáleno zde, i wáleno tam od Slawoge.
„Ai ty wrahu Běs w tě!
čemu ty naši křew piges?“
I chopil Zábog swůg mlat,
i odskočil Luděk.
Napřáhl mlat Zábog weyš wzhůru,
i wrhl po wrahu.
Letěl mlat, rozskočil se štjt,
za štjtem se rozkočily Luděkowy prsi.

I ulekla se duše těžkého mlatu,
i mlat i duši wyrazil,
i zanesl pět sáhůw u wogsko.
Strach wrahům wyrazil z hrdel škřeky:
radost zewzněla z ust wogska Zábogowa,
i zagiskřila z radostných zraků.
„Ai bratřj, Bozi nás wjtězstwjm dařili!
Rozstaupj se wás geden hluk w prawo i wlewo.
Ze wšech audolj sem swed'te koně,
koňmi řechce wešken les.“
„„Zábogi bratře, ty udatný lwe
neupauštěg, buřiž na wrahy.““
Ai tu odwrhl Zábog štjt,
i w ruce mlatem, i w druhé mečem,
takto i w přjč prorážel dráhy wrahůw.
Bylo upěti wrahům, bylo ustaupati wrahům.
Třas ge honil z bogiště,
strach z hrdel gich wyrážel škřeky.
Koňmi řechce wešken les.
„Wzhůru na koně, s koňmi za wrahy
přesewše wlasti, rychlj koni neste
w patách za nimi naši krutost!“
I wzskočili hlukowé na rychlé koně,
i skok na skok po wrazjch se hnali,
ránu na ránu soptili krutau krutost.

I mjgeli rowně i hory i lesy,
w prawo i wlewo wše ubjhalo wzad.
Hučj djwá řeka,
wlna za wlnau wálj,
hučela wše wogska skok na skok,
wše se hnalo přes bauřjcj řeku.
Wody uchwatily množstwj cizjch,
i přenesly swé známé na druhý břeh.
I po kraginách wšudy w šjř i w šjř
ljtý ostřjž rozepial swá křjdla dlauhá,
bystře létal za ptactwem.
Zábogowa wogska rozehnala se w šjř,
wšudy po wlastech hnala ljtě po wrazjch;
wšudy srazila ge i scupala koňmi.
Nocj pod lunau za nimi ljtě,
i dnem pod sluncem za nimi ljtě,
i opět temnau nocj,
i po noci šedým gitrem.
Hučj diwá řeka,
wlna za wlnau se wálj;
i hučela wše wogska skok na skok,
wše se hnalo přes baušjcj řeku.
Wody uchwatily množstwj cizjch,
i přenesly swé zwěsty na druhý břeh.
„Tamto k šedým horám,
tam dobaušj naše pomsta.“

„„„Ai Zábogi bratře!
giž nám nedaleko hory,
a giž hlauček wrahůw,
i ti žalostiwě prosj.““

„Zpátkem kraginami tudy ty,
gá tudy, wyhubit wše králowo.“

Wjtr baurj přes wlasti,
wogska baurj přes wlasti,
přes wlasti w prawo i w lewo,
wšudy šjrau sjlu wogska
w radostném hluku.

„Ai bratřj! ai šerý wrch!
Bohowé nás tam wjtězstwjm dařili!
Tam i mnoho dušj těká
semotamo po dřewech.
Gich bogj se ptactwo i plachá zwěř;
gedno slowy nebogj se.
Tamto k wrchu pohřebat mrch,
i dat pokrm Bohowům,
i tamto Bohům spasám
dat množstwj obětj,
a gim hlásat milých slow,
i gim zbraně pobitých wrahůw!“

ZBYHOŇ.

Poletowal holub se dřewa na dřewo,
žalostiwě wrkal hoře wšemu lesu:
„Ai ty lese šjrý! w tobě sem létáwal
s holubicj drahau s milau, roztomilau.
Ach a zlostný Zbyhoň chwatil holubici,
i odnesl na hrad, ach a na hrad twrdý.“
Ai obcházel ginoch kolem twrda hradu,
žalostiwě wzdychal po swé drahé milé;
Od hradu na skálu, na skále si sedl,
žalostiwě seděl, s němým lesem mlčel.
I přiletěl holub, žalostiwě wrkal.
I pozdwih ginoch hlawu k němu wece:
„Ty holaubku smutný! tobě smutno samu,
toběli krahugec uchwatil twau druži?
Ty Zbihoni tamto na tom twrdém hradě,
tys uchwatil mogi drahau předrahaunkau,
a odnesl na hrad, ach na hrad na twrdý!
Holaubku ty bysi byl wálčil s krahugcem,
kdyby tobě bylo srdéčko udatné;
tybysi byl wyrwal krahugci swau drahau,
kdyby tobě byly drawé ostré drápy;
tybysi byl zabil krahugce zlostného,
kdyby ti byl twrdý masožrawý nosec.“

Ei smutný ginochu, ženiž na Zbyhoně !
Tobě srdce přeudatné proti wrahu,
tobě proti němu zbraně silná ostrá,
tobě gemu w hlawu těžký železný mlat.
Rychle ginoch dolů, w dole temným lesem.
I wzal na se swau zbraň, i na rámě mlat swůg,
spěchá lesem temným ku hradu twrdému.
Byl u twrda hradu,
w noci, wšudy temno,
tlaukl silnau pěstj.
,,,,Kdo to ?"" s hradu slowa.
,,Gá gsem lowec bludný."
Otewrau se wrata.
Tlukot silnau pěstj ;
otewrau se druhé.
,,Kde wládyka Zbyhoň ?"
,,,,Za welikau sjnj !""
Tamto Zbyhoň wilnj , tamto pláče děwče.
,,Ai otewři lowci !"
Neotewřel Zbyhoň. I rozrazil mlatem
dwéře silný ginoch, i rozrazil mlatem
Zbyhoňowi hlawu. Hradem wšudy běhal,
i wše w hradě pobil. U swé krásné djwky,
do switánj ležel.
Přišlo ranné slunce wrcholy dřew k hradu,
přišla nowá radost w ginochowo srdce,
že swau krásnau djwku chowal wsilných pažjch

„Čj ta holubice?“
„„„Zbyhoň gi uchwatil,
gako mě zde wězel,
tak gi w twrdém hradě.“““
„W lesy z twrda hrada!“
I letěla w lesy, i letěla sem,
i letěla tam; se dřewa na dřewo
se swým holaubečkem, s holaubkem spáwala,
na gedné wětwici.
Wzraduge se djwka, i se swým ginochem,
chodj semotamo, wšudy kam zechtěla:
s miláčkem spáwala na gediném lůžku.

KYTIČKA.

Wěge wětřjček z knjžecjch lesůw,
běžj milenka ku potoku.
Nabjrá wody w kowaná wědra,
po wodě k djwce, kytička plyne,
Kytička wonná, z fial a růžj,
i gme se djwka kytičku lowit;
spadla ach! spadla w chladnau wodičku.
Kdybych wěděla kytičko krásná!
kdo tebe w kyprau zemičku sázel;
tomu bych dala prstének zlatý.

Kdybych wěděla, kytičko krásná!
kdo tebe leyčjm hebaunkým swázal;
tomu bych dala gehlici z wlasůw.
Kdybych wěděla, kytičko krásná!
kdo tě po chladné wodičce pustil,
tomu bych dala wjnek swůg s hlawy.

GAHODY.

Šla má milá na gahody
na zelená borka,
zadřela si ostré trnj
w bělaunkau nožičku.
Nemůže moge milenka
na nožičku wstaupit.
Ach ty trnj, ostré trnj,
proč si bolest zdělo?
Za to budeš, ostré trnj,
z borek wymýtěno.
„Počkey milá w pochládečku,
w zeleném borečku;
gá doběhnu na palauček
pro bjlého koně.“
Konjček se na palaučku
w husté tráwě pase;

moge milá w pochládečku
na milého čeká,
    Počne milá žalowati
po tichaunku w borku :
„Ach co řekne moge máti ?
gá nešťastná holka !“
    „Wždycky mi řjkala máti:
„„Chowey se ginochůw!““
Čemu se ginochůw chowat ?
když gsau dobřj lidé.“
    I přigel sem na konjčku
gako sněžek bjlým;
skočil s koně, wázal na suk
za střjbrnau uzdu.
    Obgal děwče, přižďal k srdci,
i ljbal sem usta ;
zapomněla krásná djwka
w nožičce bolný trn.
    W lásce sme se milowali,
slunce na západu.
„Poged' milý rychle domůw,
sluněčko nám zagde!“
    Wsed sem rychle na konjčka
gak snjh bělaunkého,
wzal sem milenku w náručj,
odgel sem s nj domůw.

———

GELEN.

Běháwal gelen po horách,
po wlasti poskakował,
po horách, po dolinách
krásné parohy nosil.
Krásnýma parohama
hustý les prorážel;
po lese skákáwal
hbitými nohami.
Ai tu ginoch po horách chodjwal!
dolinami chodjwal w ljté boge,
hrdau zbraň na sobě nosjwal;
zbranj mocnau rozrážel wrahům shluky.
Nenj giž ginocha w horách!
Podskočil naň zde lstiwě ljtý wrah;
zaměšil zraky zlobau zapálené,
udeřil těžkým mlatem w prsi,
zewzněli smutně žalostiwj lesi,
wyrazil z ginocha duši, dušičku!
Ta wyletěla pěkným táhlým hrdlem,
z hrdla krásnýma rtoma!
Ai tu ležj, teplá krew
za dušičkau teče, za odletlau;
syrá země wřelau krew pige.
I bylo wkaždé djwce po žalném srdéčku.

Ležj ginoch w chladné zemi,
na ginochu roste dubec, dub,
rozkládá se w suky šjř i šjř.
Chodjwá gelen s krásnýma rohama,
skáče na nožičkách rychlých,
wzhůru w listj pjná táhlé hrdlo.
Slétagj se heyna bystrých krahugcůw,
ze wšeho lesa sem na ten dub;
pokrakugj na dubě wšickni:
„Padl ginoch zlobau wraha!“
Ginocha plakaly wše djwky.

RŮŽE.

Ach ty růže, krásná růže!
čemus ranně rozkwetla,
rozkwetawši pomrzla,
pomrzawši uswadla,
uswadnuwši opadla?
Wečer sem dlauho seděla
až kohauti zpjwali,
nic dočkati nemohla,
třjsky, laučky spálila.
Usnu a zdá mi se we snu,
gakoby mně ubohé

na prawé ruce s prstu
swlékl se zlatý prstének,
smekl se drahý kamének.
Kamének sem nenašla,
milého nedočkala !

ZEZHULIČKA.

W šjrém poli dubec stogj,
na dubci zezhulice,
zakukala , zaplakala,
že nenj wždycky garo.
Gakby zrálo žjtko w poli,
by wždycky garo bylo ?
gakby zrálo gablko w sadě,
by wždycky léto bylo ?
Gakby mrzly klasy w stohu,
by wždycky geseň byla ?
Gakby djwce těžko bylo,
by wždycky sama byla ?

OPUŠTĚNÁ.

Ach wy lesy, tmawj lesi,
lesi Miletinštj,

čemu wy se zelenáte
    w zimě w letě stegně ?
Ráda bych gá neplakala,
    nermautila srdce,
a řekněte dobřj lidé,
    kdoby neplakal zde.
Kde můg otec, otec milý,
    zahrabán w hrobečku.
Kde má máti, dobrá máti?
    tráwka na nj roste.
Nemám bratra , nemám sestry,
    ginocha mi wzali !

SKŘIWÁNEK.

Plege djwka konopě
    u panského sadu,
táže se gj skřiwánek,
    proč ge žalostiwa ?
Gakbych mohla ráda býti ?
    malinký skřiwánku,
odwedli mi milého
    na kamenný hrádek.
Kdybych pjrečko měla,
    psala bych mu ljstek,
ty malinký skřiwánku,
    tybys s njm tam letěl.

Nenj pjrka, nenj blánky,
bych napsala ljstek ;
pozdrawug drahého pěnjm,
že zde hořem nygi !

SNĚM.

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — —
každý otec čeledi panuge,
muži ořj, ženy šaty strogj ;
i umřeli hlawa čeledina,
děti wše tu zbožjm w gedno wládnau,
wládyku si z rodu wyberauce,
kterýž pro užitek w sněmy chodj,
chodj s kmetmi, s lechy, wládykami.
Wstali kmeté, leši i wládyky,
pochwálili práwo po zákonu.

LIBUŠIN SAUD.

Ai Wltawo co rmautjš swau wodu,
co rmautjš swau wodu střjbropěnau?
zdaž tě ljtá rozwlnila bauře
sesypawši mračno šjrých nebes,

opláknuwši hlawy hor zelených,
wypláknuwši zlatopjskau hljnu?
Gakžbych gá swé wody nermautila,
kdyžto se wadj dwa rodnj bratřj,
rodnj bratřj o dědiny otce.
Wadj se tu krutě mezi sebau:
ljtý Chrudoš na Otawě křiwé,
na Otawě křiwé zlatonosné,
Stahlaw chraber na Radbuze chladné,
oba bratřj, oba Klenowici
rodu starého, Popela Tetwy,
kterýž přišel s pluky s Čechowými
w tyto hogné wlasti přes tři řeky.
Přiletěla družná wlašťowice,
přiletěla od Otawy křiwy,
sedla na okence rozložito
w Libušině otcůw zlatém sjdle,
sjdle otcůw swatém Wyšehradě;
běduge a nařjká si smutně.
Když to slyšela gich rodná sestra,
rodná sestra w Libušině dwoře,
prosila kněžnu wnitř w Wyšehradě,
na popražj ustawiti práwo,
i pohnati bratry gegj oba,
i sauditi gim zde po zákonu.

Káže kněžna wyprawiti posly:
pro Zutoslawa z Libice bjlé,
tam kdežto gsau daubrawiny krásné,
Litobora z Dobroslawska chlumce,
tam kdežto Orlici Labe pige,
Ratibora od hor Krkonošj,
tam kdežto Trut pohubil saň ljtau,
Radowana od Kamena mosta,
Jarožira od brd wletořjčných,
Střezibora od Sazawy ladny,
Samoroda se Mže střjbronosné
pro wše kmety, lechy a wládyky,
pro Chrudoše i Stahlawa bratry,
rozwaděny o dědiny otce.
Když se sešli leši i wládyky
w Wyšehradě, w Libušině sjdle,
každý wstaupil dle rozenj swého,
staupj kněžna w bělostkwaucj řjze,
wstaupj na stůl otcůw w slawném sněmu.
Dwě umělé djwky wystaupily,
wyučeny wěštbám Wjtězowým.
U gedné gsau desky práwodatné,
u druhé meč křiwdy káragjcj,
a proti nim plamen práwozwěsten,
i pod nima swatosaudná woda.
Počne kněžna s otcůw zlata stola:

„Mogi kmeté, leši i wládyky!
hle bratřjm zde rozhodněte práwo,
kteřjž se tu wadj o dědiny,
o dědiny otce mezi sebau.
Po zákonu wěčněžiwých bohůw,
budau gimi oba w gedno wlásti,
aneb se rozdělj rownau měrau.
Mogi kmeté, leši i wládyky,
rozhodněte moge wýpowědi,
gestli budau u wás po rozumu,
nebudauli u wás po rozumu,
ustawte gim sami nowý nález,
genžby smjřil rozwaděny bratry.“
Klaněli se leši i wládyky,
i počali ticho howořiti,
howořiti ticho mezi sebau,
i chwáliti wýpowědi gegj.
Wstal Litobor z Dobroslawska chlumce,
gal se také slowo howořiti:
„Slawná kněžno s otcůw zlata stola!
wýpowědi twé gsme rozmyslili,
sebcr hlasy po národu swému.“
I sebraly hlasy djwky saudné,
zbjraly ge u osudj swaté,
i daly ge lechům prowolati.

Wstal Radowan od Kamena mosta,
gal se hlasy čjslem prohljdati,
i wěčinu prowolati w národ,
w národ k rozsauzenj na sněm sebrán.
„Oba rodnj bratřj Klenowici,
rodu starého Popela Tetwy,
kterýž přišel s pluky s Čechowými,
w tyto hogné wlasti přes tři řeky,
smjřjte se takto o dědiny :
Budete gim oba w gedno wlásti.“
Wstanul Chrudoš od Otawy křiwy,
žluč se mu rozlila po wnitřnostech,
třásli se ljtostj wšecky audy ;
machnul rukau, zařwal gak tur silný.
„Hoře ptáčkům, k nimž se had uhnjzdj,
hoře mužům, gimiž žena wládne!
Muži wládnauti nad muži slušno,
prwenci dědinu dáti práwo.“
Wstala Libuše z zlatého stola,
wece : „Kmeté, leši i wládyky!
slyšeliste pohaněnj moge ;
suďte sami po zákonu práwo.
Giž nebudu wám sauditi swády.
Wolte muže mezi sebau rowna,
kterýžby wám wládl po železu.
Djwčj ruka na wás k wládě slabá.“

Wstal Ratibor od hor Krkonošj,
gal se také slowo howořiti :
„Nechwalno nám w Němcjch hledat práwo ;
u nás práwo po zákonu swatu,
kteréžto přinesli otci naši
w tyto hogné wlasti přes tři řeky. . . .

PJSEŇ POD WYŠEHRADEM.

Ha ty naše slunce Wyšehrade twrd!
ty směle i hrdě na přjkře stogjš,
na přjkře stogjš, i wšem cizjm postrach.
Pod tebau řeka bystrá walj se,
walj se řeka, Wltawa prudká.
Po kragi řeky, Wltawy čisty
stogj sjla chrastj, pochládeček mil :
tu slawjček malý wesele pěge ;
pěge i smutně, gakož srdéčko
radost, žel geho čuge.
Kýž gá gsem slawjček w zeleném luhu,
čerstwěbych tam letěl, kde Drahá chodj
wečerem pozdě, wečerem pozdě.
Když wše milost budj, každý žiwůček
welikým snaženjm gj žádá.
Gá ubohý taužjm, po tobě Krásná,
smilug se, smilug nad ubožátkem!

PJSEŇ KRÁLE WÁCLAWA I.

Z welikých dobrodružstwj
milost mi wygewila
sladinkau důstognost.
Gá kwjljm srdečenstwjm
když gen pomnjm na to;
o gaké laskawosti
žádá si mysl moge,
že tak překrásnau djwkau
chlubiti se mohu.
Ale wšak bez auhony
swé lásky, dala žel krutý,
gegž wšudy nositi musjm,
neptage se koho rwe.
Pudj mne mysl milowati,
o blaze, blaze mi!
neywyššj žádost moge,
pastwa pro oči mé,
i wše blaženost moge,
přišla mi očima
w laskawé srdce moge.
Zrůstala milost wjce,
w gasněgšjm aučastenstwj

srdce i mysl sem gj oddal.
Onatě praud wšech slastj
i počátek weselj,
mōge radost, můg žel!
Gak růže z paupěte gdaucj
po rose sladké prahne;
ljbal sem medná usta,
o blaze, blaze mi!
to myslj newymyslj!
spasen přjznj twau.
Žel lásku zapudil,
žel těšil, láska taužj.
Milost mne bude winiti;
winiti mne nemůže,
že sem obgal gegj skwaucj,
ladné, sladké, luzné,
roztomilé tělička,
wšak wše wůlj čistau.
Ňebo když srdce moge
zagala ta djwka. . . .

TURNIEJE.

UKÁZKA Z PŘELOŽENJ POLSKÉHO.

Posłuchajcie młodź i starce!
Turniejowe sławne harce.
    Żył za Łabą kniaź przed laty,
Dobry, sławny i bogaty,
Jedną córę doma chował,
Świat ją wielbił, on miłował.
Dziw urody w ślicznéj córze:
Kibić gładka w niéj zachwyca,
Białe, przez-sie białe lica,
A na licach kwitną róże;
Oczy gasne, jak niebiosa;
Na dziewicy śnieżną szyję
Spływa kosa złoto-włosa,
W pierścienie się złote wije.
    Kniaź rozesłal posły wszędzie:
Co pan tylkto, niech przybędzie,
Na zamkowe wielkie gody!
    Gdy godowy dzień zaświeci,
Z stron dalekich, na- wyprzody,
Z ziem dalekich wszystko leci,
Na zamkowé wielkie gody!

Huczą kotły, trąby dzwonią,
Idą pany ku książęciu,
Księciu, księżnie się pokłonią,
I księżniczce ich dziecięciu.

Za przedługie stoły siedli,
Każdy usiadł podług rodu,
Tam źwierzynę dzika jedli,
Zapijali napój z miodu.
Bo-to były gody huczne,
Bo-to suté gody były ;
Członki nową siłą tuczne,
Duchy męstwem się paliły.

W onczas rzekł do panow książę :
„Wnet zagadkę wam rożwiążę,
O przyczynie tej besiady :
Chcę doświadczyć, ktory z was
Najdzielniejszym się pokaże ;
Jest w pokoju marzyć czas,
Ja w pokoju wojnę marzę,
Bo Niemcowie nam sąsiady !“

Skończył książę, z poza-stoła,
Pany ruszą się do koła,
Pokłonią się księżnie, księciu,
I księżniczce ich dziecięciu.

Zagrzmią kotły i puzany,
Na turnieje ciągną pany.
W obec zamku, kędy błonie,
Na wysokiém tam balkonie
Siedzi książę z starostami,
Siedzi księżna z ziemiankami,
I Ludysa w dziewic gronie.
Książę mówił: „teraz pora —
Ten na ostre gonić pocznie,
Kogo wskażę moim prawem."
I kniaź wskazał na Strzebora,
Strzebor stanął z Ludysławem.
Skoczą na koń, i niezwłocznie
Biorą drzewce z ostrym grotem,
I na ostrze razem godzą,
I w zapasy długo chodzą;
Aż złomali broń z łoskotem,
I zjajani w krwawém znoju,
Opuszczyli szranki boju.
Huczą kotły i puzany,
Kniaź zawołał na ziemiany:
„Niech kto drugi w szrankach toczy,
Księżna uczci go wyborem."
Księżnie Serposz wpadł na oczy,
Serposz stanął z Spiciborem.
Skoczą oba na rumaki,

Biorą drzewce z ostrym grotem.
Wyciął w niego Serposz lotem,
Precz wysadził go z kúlbaki.
I sam Serposz stanął pieszo.
I dobędą oba miecze,
I ten siecze, i ten siecze,
Z czarnej tarczy iskry krzeszą.
Ciął Spicibor; Serposz cięty,
Padł na ziemię rozciągnięty.
I zjajani, pelni znoju
Opuszczyli szranki boju.
Huczą kotły i puzany,
Kniaź zawołał na ziemiany;
„Kto chce trzeci na popisy,
Niech księżniczka go wybiéra.“
Lubor w oczy wpadł Ludysy;
Lubor wyzwał Bolemira.
Na rumaki oba skoczą,
Biorą ostré dwie kopije,
Bystro oba w szrankach toczą:
Ten na tego leci, bije,
Ten oszczepem, ten uderzy,
I Bolemir z konia leży;
Tarcz upadła mu daleko,
Ciury z placu go odwleką.

Huczą kotły, trąba dzwoni,
Na Rubosza Lubor skinął,
Rubosz na koń się wywinął,
Na Lubora pędem goni.
Lubor mieczem kopię zmiata,
Silnym cięciem helm rozpłata,
Rubosz z konia padł na ziemię ;
Ciury z placu niosą brzemię.
Huczą kotły i puzany .
Lubor wołał na ziemiany :
„Nuże! kto się zemną zmierzy ?
Na plac boju niech wybieży.“
Między sobą pany radzą,
Luborowi stać nie dadzą.
Zdzisław długą kopią wstrząsa,
A na kopji turza głowa ;
Pod nim jary rumak pląsa.
I zawołał w harde słowa :
„Dziad mój tura zgniótł pod nogi,
Ojciec wygnał z kraju wrogi ;
Dzisiaj poznasz mnie Luborze !“
Wnet ku sobie wyskoczyli,
Łbami w siebie uderzyli,
I ten, i ten ziemię orze.
Błysły miecze w ich prawicy,
Rozpoczęli bój na pieszo ;

Oba tęgo w miecze krzeszą,
Szczęk się rozległ w okolicy.
Lubor przypadł mu w uboczy,
W szyszak mieczem ciął okrutnie,
W dwa się kęsy helm rozskoczy.
Jeszcze mieczem o miecz utnie,
Miecz za szranki padł w oddali.
Mężny Zdzisław z nóg się wali.
Huczą kotły i puzany,
Do Lubora idą pany,
I przed księstwo go powiodą,
Przed księżniczkę stawią młodą.
Z rąk Ludysy, wziął młodzieniec
Z dębowego liścia wieniec.
Huczą kotły i puzany.

ZBIGOŃ.

Lata gołąb siwy i po drzewach siada,
Los swój nieszczęśliwy lasom rozpowiada.
„Latał ja w te lasy w lepsze niéraz czasy,
Z gołąbką jedyną, z kochaną ptaszyną.
Lecz Zbigoń zło-oki sam na nią czatował
Na zamek wysoki pochwycił i schował."
Jakiż młodzian chodzi pod zamkową ścianą,
Załośnie zawodzi za swoją kochaną;

I usiadł na skale, nieszczęście ma w duszy,
Ciche jego żale, cicho w leśnéj głuszy.
Gołąb przylatywa, grucha, ubolėwa;
Młodzian podniosł głowę z gołębiem w roz-
mowę:
„Gołąbku tyś smutny, masz ciężką tesknicę,
Porwał-li okrutny krogulec samicę?
Zbigoniu ty moją kochankę, skarb cały
Porwałeś, jak swoją, na zamek, na skały:
Porwana, zamkniona na zamku Zbigona.
Zwalczył-byś mój ptaku! kragulca mordercę,
Gdybyś biedny ptaku, miał odważne serce.
Nie dałbyś twej żony pazurom jastrzębia,
Gdyby u gołębia były ostre szpony.
Ty gołąbku wierny! zabiłbyś jastrzębia,
Gdyby u gołębia był dziób mięso-żarny."
Wstań młodzieńcze, daléj! uderz na mor-
dercę,
Wszak męstwem się pali na wrogów twe serce,
Wszak nosisz gotowe bronie z ostrym grotem;
Na Zbigonia głowę rzuć żelaznym młotem.
Zbiegł młodzian w dolinę przez leśną gęst-
winę,
Broń na się zawiesza, na plecy młot bierze,
Przez lasy pospiesza, gdzie zamkowe wieże.
Już pod zamkiem stoi, noc-ciemnno do-
koła;

Stuka do podwoi; „Kto tam?“ straż zawoła.
„To ja, łowiec, błądzę.“ Otwarto wrzęciądze.
Znów stukał w zapory, otwarto raz wtory.
„Gdzie Zbigoń Władyka? „„Za wielką świetlicą.
Tam on się zamyka z płaczącą dziewicą.““
„Otworz myśliwemu w drodze zbłąkanemu.“
Zbigoń nie odmyka; młodzian w drzwi ciął młotem,
W łeb Zbigonia potém, i padł Władyka.
Na zamek wybieżał, zabijał co żyło,
I ze swoją miłą do świtu przeleżał.
Wstało słońce zrana, nad lasy się wzniosło;
A w duszy młodziana wesele tak rosło,
Że ona u łona w objęciu zamkniona.
„Gołąbkaż- to czyja?“ „„Od zdrajcy Zbigona
Więziona, jak i ja, na zamku więziona,““
„Puszczam cię na wolę, na lasy, na pole“.
I latała tędy, latała owędy,
Po drzewach latała, przy swojém samczyku;
I z samczykem spała na jedném pręciku.
Dziewczyna szczęśliwa z kochankem przebywa
Co chwila, co doba, gdzie jéj się podoba.
W pieszczotach, w kochaniu na jedném posłaniu.

WIANEK

Wieje wietrzyk wieje, od książęcej knieje;
Bieży dziéwczę młode do zdroju po wodę.
Nabrała w głębinie w okute konewki,
A wianuszek płynie po wodzie do dziewki.
Z fiolek i róży wiązanka uwita;
Dziewczyna po wodzie za wianuszkiem chwyta,
Zachwyci go w dłonie, i pluśnie na tonie.
,,Gdybym ja wiedziała, kto ciebie mój kwiecie!
W ogródku zasadził, wypieszczył na świecie,
Dałabym z ochotą tę obrączkę złotą.
Gdybym ja odgadła, czyja ręka, czyja,
Do wianku cię kładła i łyczkiem obwija;
Dałabym ochocza iglicę z warkocza,
Gdybym ja wiedziała, mój wianku różowy!
Czyje ciebie dłonie puszczyły przez tonie;
Dałabym mu dała mój wianuszek z głowy.

ŻAZUŁKA.

Dąb w szerokiém stoi polu,
Kukułka żałośna
Zakukała, zaplakała,
Że nie zawsze wiosna.

Jakby źrało na zasiewach,
Gdyby wiosna zawsze ?
Jakby owoc źrał na drzewach,
Gdyby lato zawsze ?
Jakby marznął kłos w stodole,
Gdyby jesień była ?
Jakbym ciężką miała dolę,
Gdybym samą była.

OPUSZCZONA.

Ach wy lasy, ćmawe lasy,
Milecińskie lasy !
Czemuż się liściem śmiejecie
W zimie i lecie ?
Chcę sercu wzdychać zabronić,
Oczom łez ronić ;
Jak tu nie płakać sierocie
W takiéj tęsknocie ?
Gdzieś ojcze , gdzieś ojcze miły ?
W głębi mogiły.
Gdzieś matko ! wołam z żałobą,
Trawka nad tobą ;
Bracia i siostry wymarli,
Kochanka wydarli.

SKOWRONEK.

W pańskiém sadzie dziewa plewie,
W konopiane grządki skryta,
Zkąd-że żałość w takiéj dziewie?
Skowroneczek jéj się pyta.
Ach nie dla mnie śmiech, wesela!
Mój skowronku, mój kochanku!
Mnie wydarto przyjaciela,
I zamknięto go do zamku.
Piórka, piórka mi potrzeba,
A napiszę mały listek;
Ty polecisz z nim pod nieba,
Gdzie kochanek, gdzie mój wszystek.
Ni mnie piórka, ni mnie błonki,
Nié mam pisma na przesłanie,
Ty go pozdrów, jak skowronki,
Śpiéwaj rozpacz i kochanie.

BENESZ HERMANOW.

Ach ty słońce ach słoneczko!
tyliś jest żałościwé,
czemuże świécisz na nas,
na biedne ludy?

Gdzie książę, gdzie lud nasz zbrojny ?
ku Ocie się oddalił ;
kto nas od wrogów zbawi ?
biedna ojczyzno !
Długim ciągiem Niemcy ciągną,
a są Niemcy Sasowie,
od zgorzelskich drzewnych gór
w nasze krainy.
Dajcie, niebożątka, dajcie
srébro, złoto, majątki,
a potem wam wypalą
dwory, chałupy.
I wszystko nam wypalili,
srébro, złoto pobrali,
bydlęta odegnali ;
ku Troskam idą.
Nie jęczcie, kmiecie, nie jęczcie !
już wam powstaje trawka,
tak długo tretowana
cudzym kopytem.
Wijcie wiecńce z polnych kwiatów
swému zbawicielowi !
zasiewy się zielenią,
wszystko się źmieni.
Nagle się wszystko źmieniło,
Ach tu Benesz Hermanów

lud do gromady wzywa
przeciwko Sasóm.
Zebrali się kmieccy ludzie
w lesie pod Grubąskałą,
za orzęż wzięli cepy
przeciwko wrogom.
Benesz, Benesz naprzód jedzie,
a za nim lud drażliwy ;
„pomstę, pomstę! -- wszem“ -- woła
„Sasom pleniącym !“
Ach tu gniéwy uchwyciły
srogością obie stróny,
wzburzyły się w wnętrznościach
zjątrzonych mężów.
I rozogniły ich oczy
przeciw sobie straszliwie,
wstaną kije nad kije,
kopje nad kopje.
Spotkały się obie stróny,
jakby las w las się walił ,
jak blask gromu po niebie,
taki blask mieczów.
Powstanie krzyk grozonośny,
spłoszy wszystek źwierz leśny,
wszystko niebieskie ptactwo
za trzecię górę.

Rozlega się po dolinach
od skalistych gór,
tu raz kijów, tu mieczów,
jak rum drzew starych.
Takto stały obie stróny
przeciw sobie bez rucha
na zasadzonych piętach,
na pewnych łydach.
Udaje się Benesz w górę,
skinie mieczem na prawo,
tam się siła garnęła,
skinie na lewo,
I w lewo burzyła siła.
S tyłu na łom skalisty,
z łomu wszystkie kamienie
na Niemców godzą.
Idzie bitwa z góry w równią,
wydali Niemcy jęki,
był wielki Niemców popłoch,
byli pobici.

VENEZ.

UKÁZKA PŘELOŽENJ KRAINSKÉHO.

Vetrizhik piha 's knesovih logov,
Dekliza tezhe doli k potoku,
Vodo sajema v vedre kovane.
Venez po vodi k deklizi plava.
Venez dushezhi 's rosh in vijoliz.
Dekliza jela venez loviti,
Padla, oh, padla v hladno vodízo!
Ako bi ved'la, venez prelepi,
Kdo te je v rahlo semljo zasadil,
Temu bi dala perstan is slata.
Akobi ved'la, venez prelepi!
Tebe kdo s lizhjem volnim je svesal,
Temu jest dala s las bi jeglizo.
Ako bi ved'la, venez prelepi!
Kdo te po hladni vodi je spustil,
Temu bi dala venez is glave.

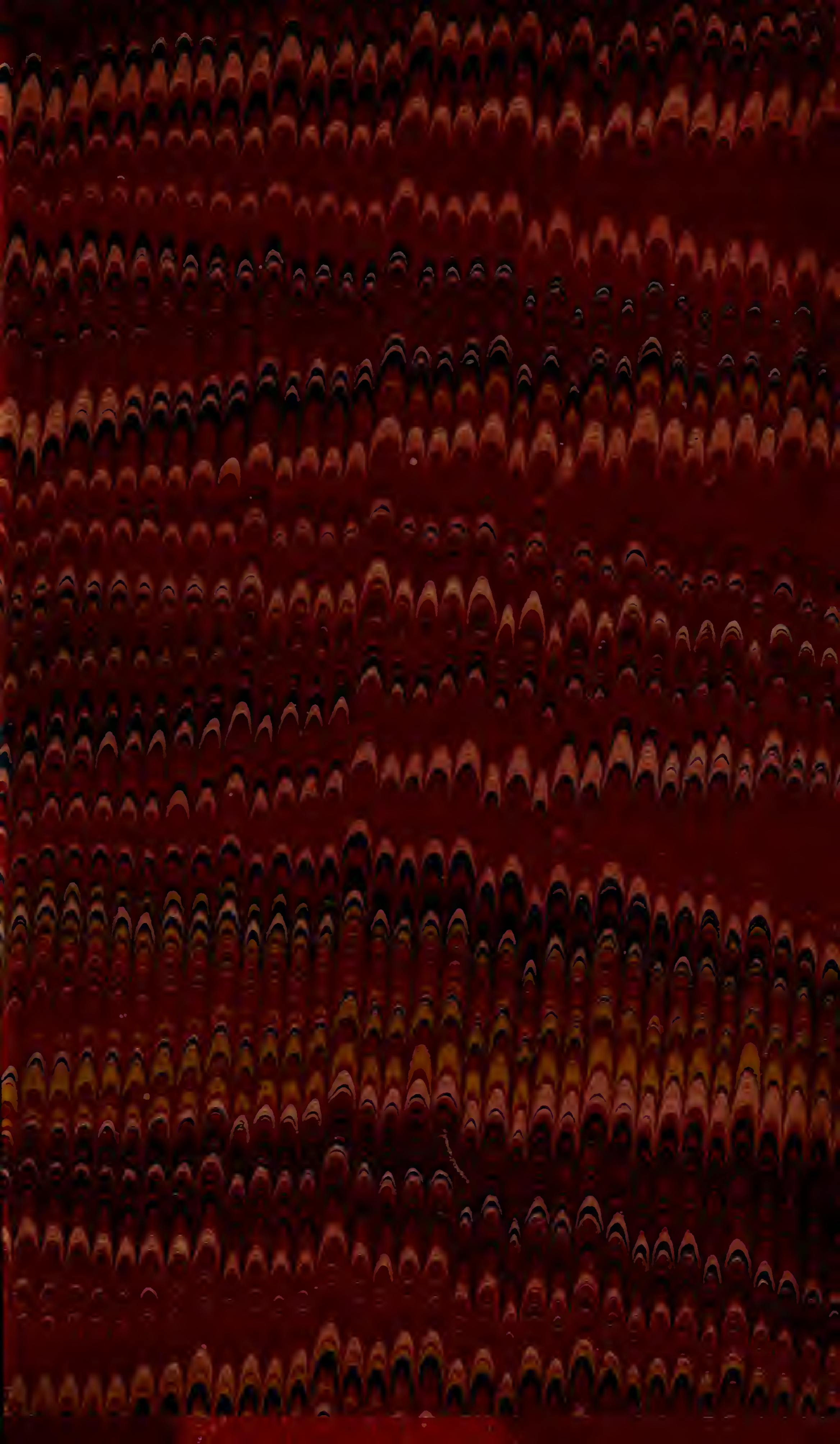
SAPU,SHENA.

Oh, vi logi, temni logi,
Logi miletinski!

Zhemu vi ſe seleníte
V simi ko po léti ?
Rada bi ſe neplakala,
Nemorila ſerza ;
Al povejte dobri ljudje
Kdo bi ſe neplakal ?
Kje je moj preljubi ozhe ?
Sakopán je v grobì !
Kje je mati, dobra mati ?
Trava po nji raſte !
Nimam bratra, nimam ſeſtre,
Ljubiga mi vseli !

W KNJŠECJ ARCIBISKUPSKÉ KNIHTISKÁRNĚ.

LIBRARY OF CONGRESS
0 002 380 874 2